

Specimen Enuntiatorum Forensium In Praxi Dubia

Rostochii: Adler, [1727]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1002326273>

Druck Freier Zugang

RU jurist. 13.Sept.1727

Westphal, Ern. Joach. /b

44
1719
502

SPECIMEN
ENUNTIATORUM
FORENSIUM
IN
PRAXI DUBIA.

Consentiente Magnifico Jctorum Ordine

PRÆSIDE

ERNESTO JOACHIMO
WESTPHALIO

Utriusque Juris D. & Advoc. Ordinar.

IN ACADEMIA VARNIACA

AD VENTILANDUM

P. P.

RESPONDENTE

JOANNE JEREMIA KAHLEN,

SONDERSHUSANO-THURINGO,

NOTARIO CÆSAREO PUBLICO.

IN ACROATERIO ad Diem XIII, SEPT, MDCCXXVII. 1727

ROSTOCHII,

Typis IO. IACOB. ADLERI, SEREN. PRINC. & ACAD.
Typograph.

MEMORIA
ERNESTI TORUM
FORRENSIUM
IN
PRAZI DURIA

CONFIRMATIONE MAGISTRI JOHANNIS TORUM
PRESIDENTIS

Universitäts-
Bibliothek
Rostock

ERNESTO TORUM
WESTPHALIO
VIRIDIS JUS D. & ADVOC. ORDINARI
IN ACADEMIA VARNVIA
AD VENTILANDUM

RESPONDENTE
JOHANNI JEREMIA KAHLEN,
SODALITATE TORUM
NOTARIO CENSURATO PUBLICO

IN AGRICULTURA TORUM, SEPT. MDCCCXXXII

ROSTOCKII
TUM TO TORUM ADVOC. ORDINARI & ADVOC.

VIRIS
ILLUSTRIBUS, EXCELLENTISSI-
MIS FURIUMOVE CONSUL-
FISSIMIS,

DOMINIS,
DN. FRIDER. ACHILLI
SCHOMERO,

DIRECTORI DICASTERII SVERINENSIS
GRAVISSIMO ET JUSTITIÆ CONSILIA-
RIO PRIMARIO ICTO SUMMO.

DN. THOMÆ
AMSELIO,

CANCELLARIÆ CONSILIARIO MERITO-
RUM LONGE INSIGNIUM, DOCTORI
UTRIUSQUE JURIS CELEBERRIMO.

DN. JO. FRIDERICO
TIELKIO,

IN DICASTERIO EODEM CONSILIARIO
AMPLISSIMO, MERITIS ET DOCTRINA
LONGE CONSPICUO.

ADMINISTRIS CURIÆ
SERENISSIMI DUCIS REGNANTIS
MEGAPOLITANI
DXTERRIMIS,
TRIUMVIRIS
DE REPUBLICA LONGE ME-
RENTISSIMIS,
DOMINIS FAUTORIBUS ET PA-
TRONIS COLENDISSIMIS,

SPECIMEN HOC ACADEMICUM;
in observantissimi animi, omnisque Obsequii & cultus
singularis atque perennis tesseram,
cum Voto omnigenæ Salutis & felicitatis
dicat & nuncupat

TANTORUM NOMINUM.

Rostockii,
1727. d. XIII. Septembris,

devotissimus

ERNESTUS JOACHIMUS
WESTPHAL, D.

* * * * *

SPECIMEN ENUNTIATORUM FORENSIUM IN PRAXI DUBIA.

INGRESSUS.

DE
INSTITUTI PRÆSENTIS RATIONE ET
JURIS DUBII DEFINIENDI NORMA.

S. I.

Obveni mihi circa quæstionem, quam Praxis merito tuetur, de Juris Romani fundata & præsumta intentione, Scriptores Historiarum Juris R. ejusque Receptionis; incidit in manus Dn. D. Jo. Salomonis BRUNQVELLII, Antecessoris & Jcti Jenensis longe consultissimi Historia Juris Romano Germanici à primis Reipublicæ R. & G. initiis ad nostra usque tempora ex suis fontibus deducta.

De juris R. fundato usq. universis.

Rom. Jura

& hoc demum anno evulgata. Composuit in Parte III. capite X. & XI. exagitatam sæpius illam quæstionem ex consilio & rationibus Practicorum solide & curate, inque medium vocatâ historica & legali distinctione inter receptionem juris R. pædagogicam seu dogmaticam & publicam Imperialem, distinctim & luculenter docuit, quando seu quo tempore, qua diversa occasione & quo modo, ob quam causam & denique in quantum Jus Romanum à Germanis receptum inque fora introductum sit publica autoritate, in quibus quæstionibus ingens ceteroquin inter Ictos est fluctuatio, dissensus multiplex & disceptatio frequens. Uti vero hoc argumentum ejusque rationes distinctas Domino Præsidi acceptas refert; ita etiam de Illo asserit non solum p. 533. 559. quod in Tractatione de Juris R. indole ejusque diversa obligandi in foris Romanis & Germanicis ratione, Autores in nimio peccantes, Italos Autores, SIGONIUM præcipue, exscribentes, Jurique ROMANO Autoritatem origina-

A

rigina-

riginariam ex translata ad Germanos Monarchia Romana cum DU-
 CKIO de U. & A. J. R. L. 2. c. 2. §. 20. LYMNÆO L. 2. Jur.
 Publ. c. 8. §. 4. attribuentes, satis refellerit, iterumque ex adverso
 contra Conradum SINCERUM seu Jo. KULPISIUM in defectu aber-
 rantem ex ipsis Imperii Constitutionibus juxta alios solide mon-
 straverit, quod Jus Romanum non conniventia quadam & tacite,
 sed publica & Legali autoritate sub elogio communis & scripti
 Juris sit introductum; verum etiam addit ibidem p. 572. quod iste
 cum aliis, interque hos præcipue cum Hulderico EYBENIO,
 Sam. STRYCKIO, HUNNIO, Erico MAURITIO, Henrico LIN-
 CKIO & qui cum illis faciunt & p. 564. laudati sunt, Jo. SCHILTE-
 RO, Ill. Dn. BERGERO, L. B. LYNCKERO, HEIDELMANNO
 non parum videatur consuluisse Jurisprudentiæ nostræ, quod
 USUM & AUTORITATEM JURIS JUSTINIANEI IN FORIS
 GERMANIÆ præsentem ex HISTORIARUM Monumentis, LE-
 GIBUS Imperii publicis & HODIERNA PRAXI seu Juris Germ.
 vel Morum rationibus, peculiaribus scriptis monstraverit hætenus
 & dignitatem Juris Romani contra obtrectatores & dissentientes
 satis defenderit. Judicavit ita Vir consultissimus, qui quidem scripta
 eorumque scopum ac argumenta recta mente facile perspicit; at vero uni-
 cum est, quod omisit ille, & ex quo robur momenti totius ultimum pendet,
 firmum adeo ac fidum, ut nemo amplius solidi quicquam obmovere possit
 adversus sententiam in praxi receptam, quod qui jus Romanum allegaverit,
 fundatam habeat intentionem, nec Legis R. autoritatem & usum probare
 debeat, sed quod adversario onus incumbat, evincere, Legem aut receptam
 non esse, aut contrariis Legibus & observantiis abrogatam, aut non recepti-
 bilem & applicabilem unquam esse in Germanica Republica, utpote ad-
 versam ejus indoli, æquitati, Moribus ac Legibus domesticis seu Juris Pa-
 trii G. rationibus. Residet vero illud robur in Juris R. TERRITORIA-
 LI receptione ejusque norma forensi, cujus quidem nemo, quem scirem,
 meminit ante Illustrem Dn. GRIBNERUM, qui in disputatione de Præ-
 judicio Principum ex abusu juris Justiniani duobus verbis in trans-
 cursu asserit, quod frustra contentionis serra inter Ictos in Cathedris & fo-
 ris hoc in argumento reciprocetur, donec in Territoriis sigillatim Receptio-
 nis Juris R. autoritas & fundata intentio rationibus legalibus non fuerit
 stabilita. Et verissime certe. Etenim Publica Imperialis Juris R. receptio
 limites

DEFINIENDI NORMA.

3

limiter Camerales egredi nec voluit, nec certe potuit, sed facta est salvo Jure Principum Territoriali ac Legislatorio, ut igitur facile pelluceat, quod omnis negotii cardo vertatur in Principali seu Territoriali receptione Juris R. ejusque Autoritate introducta subsidiali in singulis Provinciis Principum Imperii Germanici.

§. II.

Hec rei consideratio admodum est momentosa, opera plena & ardua, insigni & precipue usu prædita ac instructa, omnem formidinem oppositi, De instituti omnem dubitationis aleam prorsus demum excludens in præjudiciali de-casione. onere probandi in dubia juris R. & Longobardici praxi, questione, ardua adeo & fructuosa, ut ex sola illa pendeat sæpius fortuna & clades cause non solum in processu circa Meum & Tuum civili, verum etiam in processu circa insignes clientelas & regiones feudali, uti demum novissime docuit momentosus Processus Lichtensteinensis & Kaunitzensis circa Comitatum Rittbergensem. Hec cum ita sint, animo, mecum constitueram, fundamentale hoc negotium, à Dn. BRUNQVELLIO & bucusque neglectum ab ovo ad mala usque trutinare, & in Vindiciis studii Juris Romani Antikulpisiani, juris R. in Germania Autoritatem DOGMATICAM PRIVATAM seu pædagogicam non solum ex historia civili & Academiarum Seculi XII. & sequentium evolvere; verum ex instituto Receptionem PUBLICAM LEGALEM seu IMPERIALEM vel Cameralem ex historia Imperii G. Seculi XVII, & TERRITORIALEM seu Principalem in singulis Provinciis Principum Imperii sigillatim ex Historia Provinciarum Seculi XVI. immotis argumentis erutis nondum, distincto ordine & studio in lucem meridiem constituere, fidisque rationibus PUBLICÆ istius & Legalis Receptionis Juris R. indolem & normam forensam, valorem præsumtum, autoritatem florentissimam & stabilem in Praxi Germaniæ usum, tueri & comprobare adversus quoscumque dissentientes, REINKINGIUM de Regim. Sec. & Eccl. L. I. cl. 2. cap. 4. n. 20. KESTNERUM in Tr. de defectibus Juris Comm. probl. 4. & Jo. KULPISIUM precipue, cui in hoc argumento & in hunc usque diem firmi nihil oppositum esse, asserunt rerum periti cum BAYERO præf. ad delineationem Juris civilis ff. & THOMASIO in Præfatione ad Notas Institutionum. At vero, excrescente hac opera ultra limites destinatos, & resciente me, quod argumentum hoc aliunde non frustra propediem expectet operam ex instituto; inde enata

B 2

mibi

mibi est inpraesentiarum occasio, institutum, ad quod Musas allegerat lectio Brunquelliana, paulisper seponere, & vires speciatim desigere in conclusiones forenses Juris privati, superstructas quidem ipsi fundamentali de Juris R. usu & applicatione assertioni.

§. III.

Ejusdem
argumento
& summa.

Exhibemus itaque Enuntiata forensia seu Conclusa in praxi dubia. DUBIAM praxin illam dicimus, quando circa Leges explicandas & applicandas ambigui ita in foris versantur Doctores, ut in decidendis causis & controversiis forensibus, nunc alii sent à negativa sententia, alii ab affirmativa, adeo ut pro utraque parte, reo & actore, militare videatur verum & justum. Sponte patet, incertitudinem hanc non Legibus dandam, sed adscribendam esse earum interpretibus. Est enim facile largiar illustri Dn. GRIBNERO in elegantissima dissertatione de jure incerto ex dubia Legum, quibus utimur, autoritate, oriundo §. 4. quod in foris sepius, uti initio dictum est, questio anceps torqueatur & retorqueatur de eo, qua ratione, in quantum & qua norma in usum recepta sint jura peregrina; ipsa tamen hac contentio, Jurium Receptioni & Legibus non innata sed suborta est ex vitio Juris Interpretum & consultorum, ex defectu solidioris studii & diversorum principiorum nexu, fluctus seu dissensiones moventium non solum circa Autoritatem Jurium diversorum; verum & circa usum eorundem, applicationem Legum & praxin. Collustantur Germanica Schola & fora hac incertitudine & hoc dissensu abunde. Scripsit jam suo tempore Antonius FABER Chiliadem hujusmodi errorum Pragmaticorum; edidit harum controversiarum tredecim Centurias FACHINÆUS; exstat myrias harum contentionum in Thesauro opinionum communium ex septedecim Ictorum Volaminibus congesto & Francofurti edito, cui separatim accedunt Leandri GALGANETTI & Antonii GABRIELII Communium opinionum syntagmata. Inprimis vulgavit Hieronymus de CÆVALLOS ingens Speculum aureum Opinionum communium CONTRA communes in f. Joannes Geo. NEUMANNUS recentiori atate scripsit Casuum Juris dubii Resolutiones, quas edidit Augustus COSELIUS, & ut plures taceam, in publicum emisit Jo. PHILIPPI integrum Volumen Observationum Juris practicarum & casuum Juris dubiorum, saltem ex Saxonice decisionibus electoraliibus præcipue & præjudiciis Ictorum celebrium collectorum. Idem præstitit Jo.

Joan. SCHILTERUS in CXI. Observationibus de diffensu Istorum Saxonum præcipue Electoralium à Ducalibus, quæ addita sunt novis Editionibus ipsius Commentarii Juris Germanici in Pandectis de Praxi Juris romani in foris Germaniæ. Præsenti ævo D. Tobias BARTHIIUS, Syndicus Pirnersis, decem Centurias Diffensuum in Praxi, ex Interpretibus Jurium, receptarum sententiarum scriptoribus & speciatim ex præjudiciis, consiliis, resolutionibus, decisionibus, Responsis Collegiorum integrorum & rebus judicatis invicem sibi in uno argumento adversantibus studiose conquisivit, inque earum præfatione dubium jus & incertam praxin valde doluit. Et certe iste non solus est, quæ de his corruptelis & incommedis quiritetur; conquesti sunt de iis inter veteres BARCLAJUS in Argentiæ, ævoque superiori præcipue Illust. Dn. WEDERKOPPIUS, JUSTUS NOMICUS, Gottfr. WARLIEBIUS & D. ERNESTI in Opusculis de juris incertitudine & remediis adversus illam; & conqueruntur etiam nunc Ill. Dn. Henr. à COCCEJIS in diff. de eo quod justum est in dubio in Sect. 4.5. Ill. Dn. GRIBNERUS c.l. §.1.4. inque dissertatione, quæ Principiis ejusdem Processus judiciarii addita est, de Litium ambagibus rescindendis §. 48. Dn. FICHTNERUS Prof. Altorfinus diff. de Causis dubii eventus litis & Christoph. Jo. Conr. ENGELBRECHTIUS in Examine distinctionis inter Theoriam seu punctum juris & hodiernam praxin p.9. sqq. ex instituto. Hac cum ita sint, mens non solum fert in præfentiarum, novo specimine ex recenti praxi Mecklenburgica præcipue seligere diffensus & juris dubii casus alios insignes; verum etiam est animus, in collatis diffensibus non acquiescere, vel, qui recitatorum omnium Diffensuum Scriptorum mos fuit, operam terminare in ipsa collectione dubii juris & in Praxi diffensionum; in id defixa est simul nostra industria, ut, quæ certa sit in multiplici dubio juris doctrina, quæ fida sit & genuina demum inter diffensus Praxi, affirmemus rationibus legalibus, succinctam, definiamus, & comprobemus curatis responsis & Judicatis forensibus. Et in hunc finem utimur rubro forensium Conclusionum seu Enunciatorum, hoc est, CERTARUM in incerta & dubia Praxi Resolutionum & Sententiarum.

§. IV.

Ratio, quæ ad id conamem & institutum musalas impulit, facile ex iis discrinabitur, quæ dicta sunt superiori commate de juris incertitudine & Et ratione.

Ictorum querelis ac votis de dubio jure ejusque remediis. Tendit nimirum illa huc, ut à discrepantiis & divortiis sententiarum Jurisprudentiam liberatam profiteremur eaque, quæ dubia in illa sunt & incerta, ad certitudinem justique rationes genuinas revocarem, ut demum quid certum restumque sit appareat, Jurisque & justitiæ studium a fluctuatione, à vaga dissensuumque multiplici mole liberetur paululum, idque avitum suum jubar & indubiam dignitatem tueatur, plurimum ex voto, quibus ad scepticismum demum, ad cerebrinam & arbitrariam forensam rationem Jurisprudentia videtur rediisse, invenientibus Dn. D. HEBERO Pr. de scepticismo Juridico: illustri Dn. HOFFMANNO Per. III. de LL. Germ. Origine p. 20. Jo. Conr. ENGE BRECHTIO d. l. p. 20. & de factis Jurisprudentiæ & Just. Administrationis in G. p. 10. 21. & Tr. de causis impediti successus emendandi Justitiam p. 24.

§. V.

De dubio
quod obmo-
vetur.

Habebunt forte alii, quod hic obmoveant. Afferunt enim illust. Dn. GRIBNERUS §. 4. in f. §. 5. & cum illo D. BARTHIUS in Præfatione Centuriæ 6. & Cel. Dn. ARPIUS in Primitiis de usu & necessitate studii Juris G. in f. quod res eo redierit, ut incerta omnia sint, nec superfit, quod dissensus in Jure & difficultates tollere, & decus ac constantiam Jurisprudentiæ nostræ restituere possit, remedium, præter LEGISLATORIAM & principalem, quæ has lites definiat, sanctionem. Officere videntur hæc ipsa nostro conamini, quod est DOGMATICUM. Verum officium nec quicquam. Etenim loquuti sunt laudati Triumviri de iis incommotis jurisprudentiæ & justitiæ præsertim difficultatibus, quæ medelam doctrinalem Ictorum egrediuntur & solidioris examinis effectum non sortiuntur ideo, quia publicis Legibus, publicis Ordinationibus processualibus & constitutionibus sunt confirmata, docentibus inter plures fusus Jo. Sam. STRYCKIO de Emendatione Processus civilis §. 5. sq. Christ. WILDVOGELIO de præcipuis Impedimentis Justitiæ c. 2. sq. Georg. ENGELBRECHTIO de articulo positionalium abusu rescind. p. 6. sq. AUG. LEYSERO docta diff. de Superstitione juridica in foro & extra forum obvia p. 10. sq. & Sim. Paul. GASSERO diff. de inutilitate Pos. cum J. D. & R. p. 20. At vero, quod illos defectus attinet, qui oriundi sunt ex vitiis Interpretum & traditionibus non coherentibus Doctorum circa genuinam Legum explicationem & applicationem
juris

juris multiplici sua culpa dissidentium, hos quidem omni curatori & illo quidem, quo orniso coorti sunt, studio solidioris Jurisprudentie, ad integritatem & formulam à Ictis reduci & reducendos esse facile & feliciter, nullus est qui ambigat; nullus tamen, qui & negaverit, quod jussu Principis istis Doctorum in Praxi Dissensibus constantissimus obex inprimis poni queat universim. Salvum ceteroquin & consultissimum habendum est id institutum, quo Doctorum multiplices & difformes sententia ad amussim fontium, Legum, Rationum, Præfidiorum & solidæ Eruditionis, non superficialiæ Jurisprudentiæ revocantur sollicitius & reducuntur ad unum certum verumque.

§. VI.

Id ut fiat fideliter, dudum Jo. KULPISIUS in Orat. de Analogia Juris in Volum. Diss. p. 1017. procul esse jussit Veterum superstitionem, qui quod Glossator inter dissensus & dubia suum fecit, verum ubique & æternum rectum ac usuale esse, fidenter & cum dispendio solida Jurisprudentia putarunt, ut demum textus non glossatos non habuerint pro Legibus, quin Glossas ipsis Legibus prætulissent, nisi summularum & Glossarum beneficium renunciavissent fuerint, uti me plures docent chartæ diplomaticæ, codicilli & libellarii contractus veteris ævi. Hodie, quod fuisse laudant Dn. BOEHMERUS diff. de Praxi juris Can. C. I. §. 24. & ENGELBRECHTIUS in Examine distinctionis inter theoriam & hodiernam praxin p. 22. dica scripta est diutius his naniis Accursianis, & nemo rerum vel semignarus, privati hominis Glossas facile habuerit pro fonte certa Præxeos & genuina observantiæ. At vero reperiuntur alii, qui in communi opinione & Præjudicii Collegiorum querunt Jurisprudentiæ certa fulcrum & Præxeos Autoritatem.

§. VII.

Hi, qui ita faciunt, agunt, quod ingenuo Icto longe est indignum. Nec communem, ut ajunt, opinionem, traditionem illam Ictorum, nisi opinio, quam ex numero doctorum alii, alii ex auctoritate eorum, alii ex Glossæ adprobatione definiunt, normam juris dubii constituunt, vagam opinionem pro veritate & nubeculas pro Juncione amplectuntur, cum nequidem inter ipsos constet, quid sit communis opinio, & quæ illa sit. ZIEGLERUS de Offic. Jud. Concl. 39. §. 3. 7. 30. STRUVIUS diff. de Comm. Opin. Doctorum §. 13. Velim perpendant, qui cordate malunt agere, quam legulifice, quam imbecillis sit norma communis opinionis, quæ multo-

ties

INGRESSUS DE JURIS DUBII

ties mutatur, ut que olim communis fuerit, nunc communi sit contraria, uti exemplis docent CORATIUS Tr. de Com. Opin. præf. n. 6. CÖPPEN Decif. 58. n. 5. Velim intelligant, quantus sit cumulus communium opinionum ex utraque parte, quantus Communium opinionum contra communes sit consuetus & numerus, ut earum sexcentas novem collegerit CÆVALLOS & totidem reperiantur apud CLARUM in Receptis sententiis & ANTONIUM GABRIELEM in Communibus Conclusionibus. Recte propterea EICHELIUS in Commentario ad Tit. ff. de Regulis Juris in Præf. §. 17. communium opinionum usum illum esse scribit, ut ruinosum fundamentum & debilem eruditionem cernere liceat eorum, qui in illis ponunt vera sciendi & demonstrandi rationem. Addit TIRAQVELLUS: Volo tibi totidem aut plures recensere, qui sunt in opinione contraria. Qui aliter sentiunt, illos confutavit ex instituto rationibus, exemplis & testimoniis probatissimorum Ictorum Zafii, Reinckingii, Thomingii, Pistoris, Everardi, Carpvovii, Pruckmanni, Struvii, Coleri, Richteri, Schiferdecheri & Ulrici Huberi, illustris Henr. COCCEJUS diff. de eo quod justum est in dubio Sect. V. de remediis juris dubii definiendi perperam adhibitis ex Glossis & Com. Opinionibus p. 30. §. 4. fqq. quin publica sanctione ex foris Brunsvicensibus illos exterminavit SERENISSIMUS ELECTOR ORDINATIONE ELECTORALI Judicii Summæ Appellationis Parte II. Tit. 12. §. 12. Adde Henningium RENNEMANNUM in Pentade I. Abusuum Communium Opinionum, quæ Jurisprudentiæ praxin forensem conspurcarunt; & confer HARPRECHTIUM ad J. Tit. de oblig. quæ quas. ex del. n. 14. GAILIUM L. I. Obs. 153. n. 5. perill. Dn. à KLEIN ad Schoepferum Tit. de LL. n. 57. p. II.

§. VIII.

Nec præjudicia.)

Idem dicendum est de Præjudiciis, quibus, etsi in uno argumento & in eodem Collegio multoties sibi contrariantur & multoties immutantur, Vulgus tamen tribuere audeat vim Legis & Observantia, sed non sine præjudicio justitiæ. COTHMANNUS Vol. IV. Resp. 4. n. 99. Vol. I. Resp. 13. n. 126. Doctores & judices sunt Legum administrari, qui jus interpretantur & applicant; Sed sententiis judicialibus nec Legem nec juris normam constituunt. Certe, qui Præjudiciis, que instar adjumentorum haberi saltem debent, id tribuunt, ut in illis acquiescere, vel legislatoriam

auctori-

autoritatem vimque probandi jura & praxin illis asserere audeant; illos quidem ad infimam Ictorum classem, qui solida quaeque nesciunt & Accurfianis deteriores sunt, retulit cum illustri GRIBNERO, ENGELBRECHTIUS c. l. p. 28. Quod judicatum est, scrutantur, sed, quid judicari debuerit nesciunt. Volvunt, & quidni revolverent, cum de gracia salute agatur? casus in terminis terminantibus, res judicatas, acta judicialia pulverere obsita, in quibus fideriter quidem sed cum Legum & eruditionis dispendio, & normam juris constituti & quo ineptius nihil est, constituendi atque localis juris quaerunt. Qui sapiunt, scrutantur in Praxi dubia ipsos fontes Jurium, Leges, earumque rationes rimantur, & ad solida fundamenta & genuina Juris prima praesidia revocant res judicatas; non credunt & exscribunt, sed intelligunt & meditantur ipsi jura, nec praesidia praefereunt in jure locali tot Ordinationibus, Constitutionibus, Statutariis Decretis & monumentis. Dixit de hoc argumento ex instituto Ill. Dn. GRIBNERUS, Primarius Antecessor Lipsiensis, in Opusculo de Observantiis Collegiorum Juridicorum, ubi eleganti studio, quam nulla sit Praesudiciorum autoritas in causis dubiis, quam solide juris & observantia elogium iis tribuatur utroque casu sive Legibus convenient, sive repugnent, exposuit limatissime, simulac damna in solidam & veram jurisprudentiam inde redundantia, docta Minerva ostendit, verbis MAESTERTII concludens demum: Nihil indignius est erudito & libero homine, dignius vero nihil homine inerti, studiorumque impatienti, quam male in Praesudiciis defudare, quam ex ipsis Jurium fontibus sapere, risum ille apud vere doctos Ictos, apud stupidos & semidoctos fidem forte excitabit, jus dixerit, sic vidi, sic audivi, en decisionem, en praesudicium, quasi id sit juris species. Est haec haeresis gravior, quam superstitio illorum, qui glossis vel communibus opinionibus adherent. Pestis est Jurisprudentiae. Perditur enim hujus decus & CERTITUDO, confusio vero, barbaries, ignorantia & neglectus literarum regnum tenent,

§. IX.

Leges igitur earumque rationes, Jurium ipsi fontes, codices, & Sed ipsi ja-
solidissima historica & Legalia praesidia, in omni jure dubio sunt. Pra- rium fontes
xeos certa cynosura, ad quam expendenda sunt quaeque communes & rationes,
opiniones, glossae, sententiae latae inter partes seu observantiae Colle-
giorum, quas sigillatim in Saxonia gravissimis verbis inter INEPTA RE-

B

MEDIA

MEDIA definiendi *DUBIAM PRAXIN* retulit Legislator Serenissimus in Resolutionibus Gravaminum §. 49. *Fusus id scribit Dominus COCCEJUS* c. 1. Sect. 6. de *REMEDIIS VERIS* interpretandi *JURIS DUBII* p. 38. - 45. *Adde assertionem Laurentii HENRICI* in Præf. ad Rennemanni Jurisprud. Romano Germanicam membr. 4. & Hieronymi CÆVALLI in Prooem. speculi aurei commun. Opinionum f. 2. Nunquam, inquit, ulla in *DUBIA PRAXI* expectari potest *CERTITUDO* & medela, quousque Rempublicam & praxin Doctores gubernare audent interpretationibus & Opinionibus, non Legibus & argumentis, iis enim relictiis non potest non locus haberi distinctioni, quæ incerti juris est obstetrix, inter *PUNCTUM JURIS* seu *THEORIAM* & *HODIERNAM PRAXIN*. *Sane recte non temere judicatur. Etsi enim quævis disciplina activa, ita & jurisprudentia, theoriam juris & praxin habeat distinctim; tantum tamen abest, ut praxis PUNCTO JURIS ulla ratione opponi queat & theoria contrariari, ut potius serorio nexu invicem cohereant & vera nulla juris theoria anima sua seu praxi hodierna, praxis vero nulla theoria sua destituatur. PRASCHIUS* de Icto vero & personato p. 66. *WINTHER* in Parth. litig. L. 2. c. 5. n. 34. sq. *Hæc est cognitio juris; illa Usus juris; hæc jura theoretice considerat; illa cognitionem ad usum transfert & ad hypothesin revocat, adeoque versatur circa jus & factum simul. Verbo: Praxis est juris applicatio ad factum; hæc vero, si recte se habeat, hoc est, si Legibus receptis & sancitis, moribus, rationibus juris conveniat, tum theoria seu puncto juris nullo unquam casu est contraria; si male, tum Juris Legumque praxis non adest, non Legum adest applicatio, sed dissolutio juris & error eorum, qui jus scriptum vel non scriptum applicare debuissent rite. Hæc qui intellexerit, facile in sententiam Joan. KULPISII* Orat. de studio juris publici p. 67. & diff. Epistolica p. 125. concedet, quod ipsa hac distinctione ineptior fit nulla, infulsius nihil, quam eum, qui theoriae juris curatius incubuit, à Practico distinxisse, neutro enim casu id ratio jubet, sive, ut recte fit, Practicum illum dixeris, qui jura cognita sive *DOCTRINALIA* applicat; sive, qui *FORMALIA*, procedendi ordinem seu Schlendrianizare didicit. Idem asserunt inchythus olim Assessor WisMariensis Jo. Chr. KOCHIUS in Praxi fori G. Part. IV. Præf. p. 4. & doctissimus MAURITIUS in Præfatione Confiliorum Chiloniensium; ex instituto vero

Jo.

Jo. Conr. ENGELBRECHTIVS in peculiari Examine hujus distinctionis ex *AUTORITATE GLOSSARUM, OPINIONUM & PRÆJUDICIORUM à LEGIBUS & JURIVM FONTIBUS DEVIANTIUM* p. II. sqq. originem ipsius distinctionis eleganti copia eruditionis & rationum repetiit, & quam inbecillis, quam fragilis, quam noxia & pestilens illa fuerit & sit etiam nunc auxilio hominum imperitorum multoties SOLIDÆ, GENUINÆ VERÆ & CERTÆ Jurisprudentiæ, fuscè ibidem evicit consensu & applausu celeberrimorum lctorum. Venit hic in mentem, quod illustris Conradus SINCERUS in diff. Epistolica de LL. veterum G. autoritate §. 104. scite est ratiocinatus: Quod accidit, inquit, sacrarum literarum studio, ut turbaretur illud magis quam illustraretur, ex quo traditiones humanæ liquido fonti sunt investæ; id contigit Jurisprudentiæ, quæ turbata est maxime, postquam FONTIBVS JURIVM, LEGIBVS & RATIONIBVS relictis, veteres turmatim, uti aves omnes unam prævolantem, ita Opiniones aliorum sequentes, aquam hausiverunt ex lacunis Glossatorum, Interpretum eorumque supplementis & limitationibus, quarum mole jus antea satis CERTVM, nunc DVBIVM, antea sua serie cohærens, nunc discerptum, vagum, anceps, imo nullum redditum est, ipsisque Legibus tot vagæ sententiæ & disensiones, tot casus & communes opiniones, elegantes illi, si diis placet, flosculi, plus valet favor in judice, quam lex in codice, ac similes aliarum præceptiones, probabilitati Jesuiticæ amice conspirantes, illatæ sunt. Idem id de dubii juris origine & restauranda juris turbatæ certitudine judicavit Dn. COCCEJUS d. l. Sat. 4. de Interpretatione & Origine juris dubii §. 4.

§. X.

Age igitur, id operis in præsentiarum nostrum facimus, ut Dissensus Dissertationum lctorum circa Jurivm argumenta exhibeamus non solum & compilemus; ^{nis Scopus.} verum tam vagum & ambiguum redditum jus exposuimus ejus Origine & Causâ, revocemus ad certitudinem, ad genuinam indubitatam praxin, hancque fulciamus Legum Jurivmque cynosura, fontibus, rationibus, quin demum genuinis veri juris Enuntiatis forensibus, Responsis & Præjudiciis indolis non adulterina. Dabimus exemplis sequentibus testatum, quod Juris Praxis dubia reddita sit vel eo, quod lcti Leges Jurivmque fontes non sedulo consuluerint; sed Interpretes exscripserint inconsiderate; deinde, quod non curati fuerint in explicandis Legibus Romanis,

Et demum nec industrii exstiterint nec solide gnari in applicandis legibus earumque rationibus ad fora Germaniæ.

ENUNTIATUM I.

De Testamento Mystico.

Enunciatum
I. de Testa-
mento im-
plicito.

Negantes.

Venit nuper in foro casus, cujus in eo vertebatur cardo: An validum sit testamentum implicitum seu mysticum, hoc est, in quo testator solennia adhibuit quidem, sed quoad hæredis nomen vel aliud testamenti caput ad schedulam aliam sese retulit, nullis solennitatibus munitam. Sunt qui negarunt validitatem, sunt qui asseruerunt. Negant MANZIUS de Testam. Valid. T. 4. qu. 2. MEIERUS in C. J. A. Tit. de Leg. & fiduc. Th. 30. FACULTAS JENENSIS apud STRUVIUM S. J. C. Exerc. 33. Th. 8. WILD-VOGELIUM in Vol. Resp. R. 152. & plures inter scriptum & nuncupativum testamentum distinguentes apud EKHOLTUM ad ff. L. 33. T. 1. §. 11. GEO. EUERRADUM Vol. 2. Conf. 34. CARPZOVIUM P. 3. C. 3. d. 28. MANTICAM de Conj. Ult. Vol. L. 4. Tit. 3. imprimis vero illustris DN. BERGERUS in Oeconomia Juris L. 2 T. 4. p. 250. not. 6. rejiciens prorsus hanc testandi rationem per relationem, eamque assertionem PRÆJUDICIIS Lipsiensibus firmans.

Affirmantes.

Contra vero subsistere asserunt Schedulam & pro valido reputant relativam testationem BRUNNEMANNUS ad L. 38. ff. de Cond. & Dem. n. 1. STRYCKIUS in Caut. Testam. c. 16. §. 22. SHILTERUS in Exerc. ad ff. 38. §. 43. ZOESIUS ad T. ff. qui. Test. fac. possunt n. 56. ENGELBRECHTIUS ad ff. L. 38. T. 1. §. 7. & illi DN. WERNHERUS in Obs. Pract. P. S. O. 191. ibique ORDINIS WITTEBERGENSIS Præjudicium. In dubia hac Juris assertionem, indubie certa est posterior. Qui negant, scrutati non sunt sedulo leges civiles. Omnis enim princeps ratio eo collineat, quod schedula nec testamenti scripti nec nuncupativi requisita habeat, adeoque corruat necesse sit, si rito consideretur secundum Juris testamentarii principia. Ita Interpretes, sed Leges aliter. Di-

Ratio dis-
sensu.

serte

ferte enim *L. affe 77. ff. de Hæred. instit. L. 38. de Condis. & Demonstr. L. 25. de rebus dubiis* implicito testamento valorem tribuunt, nec est, ut, si ceteroquin confiterit, schedam ex intervallo adjectam non spuriam esse & suppositam, quicquam obmoveatur huic legali dispositioni à communi regula testamentaria abeunti. Ratio Legum est adæqvata fati & exposita à JO. CASTILLONE in *Interpretationibus ultimarum Voluntatum T. 2. & ULR. HUBERO in Præl. ad ff. L. 28. T. 1. id præcipui habens, quod frustra de solennitate schedulæ quæstio instituat, si Solemnibus & requisitis suis stipatum sit testamentum princeps, quod ipsa ad Schedam relatione schedulam in testamentum transfert eamque huic implicitate inserit, ut facta esse censeatur heredis nominatio ipso in testamento. Sola igitur quæstio hic veritatis est, ut careat relativa Scheda omni suspitione fraudis & indolis adulterinæ, de cujus criteriis & nota vide BRUNNEMANNUM ad *Auth. hoc inter C. de Testam. v. 4. & ad L. 38. de C. & D n. 2.* Recte propterea ita enuntiatum est ab Ordine Ictorum Helmstadiensium: Der Obriste von R. hat in einem zu Gistrau errichteten Testament seinen natürlichen Sohn August Friedrich zum Erben eingesetzt und sich übrigen auf 2. andere unvollzogene Testamente beruffen in welchen er gemeldet, daß er noch 2. andere Kinder ausser Ehe gezeuget davon eine Tochter seines Erfahrens in Copenhagen gestorben, der Sohn weggelauffen wäre, gleichwohl beyde im Fall sie noch leben und sich legitimiren würden, jedes von ihnen 1000 Reichsth. erben solten: Wannhero verlanget wird, ob die beyde unvollzogene Testamente eben dem Effect haben, als wenn sie dem Testament auch Wörtlich einverleibet worden. Ob nun wohl unterschiedene RECHTS-LEHREN die Testamente mystica wenn sich der Testator auf einen schlechten Zettel beruffet, gänzlich verwerffen, unter dem Vorwand daß die Rechte nur 2. genera Testamentorum, scriptum & nuncupativum eingeführet, dergleichen Zettel hingegen zu keinem von diesen beyden generibus referiret werden könnten; alldieweil aber die RECHTS-LEHREN dergleichen Testamente implicita zulassen und vor gültig erkennen, mithin nicht abzusehen, warum man in diesem Stück davon abgehen solte, wenn zu mahl, wie in gegenwärtigen Fall, an des Testatoris Willen nicht zu zweifeln auch sonst kein Betrug zu fürchten ist, überdieß andere bewehrte Rechts- Lehrer die den geschriebenen Rechten hierunter bestimmenden Praxin bezugen; so haben beyde unvollzogene Testamente eben die Gültigkeit als wenn sie dem Haupt-Testament würcklich einverleibet wären.*

ENUNTIATUM II.

*De rescissione Transactionis ex capite
lesionis ultra dimidium.*

II. de rescis-
sione Trans-
actionis.

Ngens est disceptatio Doctorum, an transactio rescindi possit ob læsionem ultra dimidium seu enormem. Sponte constat, esse contentionem de transactione, ubi nec *dolus* nec *metus* intervenit, uterque enim ipso jure transactionem instabilem reddit. STRYCKIUS *de Caut. Contr. L. 3. C. 7. §. 16. p. 517.* Qui adigitur vel dolo inducitur ad contrahendum, non consentit libere, sed læditur mala fide à *decipiente* & ab eo qui non habet Jus inferendi metum: BARBAIRACIUS *ad Pufend. L. 3. C. 4. §. 10.* FABER *in Error. Pragm. Dec. 1. Er. 17. n. 17.* Ubi igitur nullum jus, ibi nulla obligatio, nulla & proinde opus est restitutione in integrum, quam GROTIUS quidem urget *L. 2. de J. B. & P. c. 17. §. 7.* sed frustra, cum ipso jure nullum sit negotium, & qui decipitur, non consentiat, qui non consentit, non paciscatur, qui non paciscitur, non transigat, ut ideo nec opus sit distinctione æqvitati naturali & in negotiis bonæ fidei romano juri non convenienti, inter dolum causam dantem transactioni & incidentem, curatissime post BRUNNEMANNUM *ad L. 65. de Cond. ind. n. 5.* arguentibus Doctissimis Juris R. consultis NOODTIO *de forma emendandi doli mali c. 4. c. 5. p. 487.* & *de pactis & Transactionibus C. 15. p. 705. seq.* SCHULTINGIUS *ad ff. quod metus c. p. 6. de dolo malo §. 4.* GUNDLINGIO *in Digestis p. 356.* & *libello de Efficientia Metus C. 3. §. 4.* BOEHMERO *Diff. de Except. metus injusti in statu naturali & civili c. 2.* viris Summis, quibus non facile aliquid unquam reponent, qui fontes R. juris sequuntur & sapiunt ultra compendia Interpetum. Quid igitur nunc habendum est de transactione legitime inita *sine dolo metuque*, an illa valida ita est, ut rescindi nequeat exceptione læsionis? Ancipitem adeo & perplexam vocat quæstionem GRÆUENIUS *ad Gailium L. 2. Obs. o.* FACHINEUS *L. 2. Controv. 26.* GATIERUS *L. 2. Pract. Quæst. Q. 4. c. 141.* & præcipue
COLE-

Status con-
troverfia.

COLERUS *Conf.* 8. n. 6. ut torserit illa diutius & exerceat etiam nunc omnis ævi ingenia, ut, cum dignosci vix queat, quid verum sit, opus esse videatur imperatoria decisione. Ita, si sequuti fuerimus opiniones Doctorum, non Leges Juriumque fontes. Quot Doctores, tot incertitudines. *Negant* validitatem transactionis læsione obveniente MYNSINGERUS C. 1. Obs. 35. BERLICH P. 2. Concl. 42. n. 3. *Rota Romana* P. 1. Dec. 102. KLOCKIUS Vol. 2. *Conf.* 57. WESENBEIVS *Conf.* 31. n. 13. *Conf.* 42. n. 72. *Conf.* 51. n. 4. Triumviri præcipue CARPZOVIVS in *Jurispr. for.* P. 2. C. 34. d. 1. SCHILTERVS *Exerc. ad ff. IX. §. 18.* & STRYCKIVS in *U. M. de Transact.* §. 22. Præjudicia hujus sententiæ *Francofurtana & Jenensia* habentur apud KOEPPENIVM Dec. 58. n. 5. RICHTERVM Dec. 99. n. 54. *Conf.* 52. Vol. 1. P. 1. n. 7. WILDVOGELIVM *Resp.* 71. n. 10. Quod autem plerumque fit in desperata causa, ut ipsi minus recte sentientes in divortia abeant &, quo pedem tuto figant, cespitent; id etiam in hoc negotio contigit, in quo ipsi *Negantes* ita versantur, ut nunc alii læsionem restringant ad dubium eventum litis, si quilibet alius alterum tantum pro dubio litis eventu daturus fuisset, autoritate BARTOLI testantibus MOLINA de *Primog. H. L. IV. c. 9. n. 36.* BACHOVIO ad *Treutl. T. 1. disp. 7. th. 6.* alii vero ex adverso ad ipsam rei controversæ æstimationem respiciant, si læsio excurrat in notabili quantitate, uti docent CORNELIVS Vol. 1. *Conf.* 166. 189. MYNSINGERVS *Cent. 1. O. 33. C. 17. O. 91.* MANZIVS Dec. *Pat. qu. 46. n. 5.* PINELLVS ad L. 2. C. de *R. V. P. 1. cap. 4. num. 26.* ibique Plures, iterum tamen invicem ambigui, quæ harum sententiarum verior sit & communior? Alii demum ad dolum confugiant, quem in omni enormi læsione adesse contendunt cum HEIGIO p. 2. *qu. 9. n. 14. 16.* sed infeliciter satis, cum tum quidem opus non esset rescissione, & falsum sit, dolum inesse enormi omni læsioni, quasi in hac probanda non ad tempus contractus, quo res incerta aderat, sed ad postfactum respiciendum, quin dolus tribuendus esset ei, qui comperta læsione, se recte tuetur exceptione facta compositionis litis per initam dudum legitimam transactionem. MASCARD de *Prob. L. 2. Concl. 962.* HAHNIUS ad *Wes. Tit. de Transact.*

*Negantes.**Eorumque
diversæ Clas-
ses.*

Affirmantes. c. 8. MENOCHIUS de A. J. Q. Cas 73 sq. Ita de Negantibus. *Affirmantes* iis non cedunt numero. Sunt illi GALLIUS II Obs. 70. n. 11. SEILERUS in Sent. Camer. sub a 1538. VULTEJUS Conf. Marp. Vol. 1. C. 15. n. 200. 287. NOODTIUS, GUNDLINGIUS, HAHNIUS *Citatis locis*: BACHOVIUS ad Treutlernum V. 1. Disp. 7. th. 6. lit. a. HERINGIUS de fidei c. 20. §. 7. FICHARDUS Vol. 2. Conf. 30. n. 86. BERLICHIIUS P. 2. Concl. 42. ZASIIUS C. 18. n. 16. MANZIUS Dec. Pal. 46. VINNIUS Sel. *Quaest* L. 1. q. fin. BRUNNEMANNUS ad L. 1. C. de R. V. ad L. 77. ff. de Sect. Treb. n. 13. & Conf. 97. FABER Er. Pragm. Dec. 8. Er. 10. n. 8. ZANGER de Except. P. 3. c. 18. MULLE-
RUS ad Struvium Exerc. 6. Th. 67. ibique plures citati. Dubiam dissentientibus hi palmam reddunt non solum, sed praeripiunt iis eandem indubiis LEGIBUS & RATIONIBUS. Principio enim asserunt Diocletianus & Maximinus L. 20. C. de Transactionibus, quod Fidei humane nihil ita congruat, quam ea quae placuerunt transactione, custodiri. Idem repetunt Ulpianus L. r. ff. de Pactis & PRÆTOR in formula: Pactum conventum servabo: idque ideo ut transactio neque rescindi queat, quia ea & pacto fit, quin NOODTIO arguente l. c. p. 659. titulus propterea in ff. de pactis & Transactionibus unus olim fuerit, divisus demum à Magnifico Triboniano, cui & sigillatim in L. 2. & 8. C. de Resc. Vend. alia debemus emblemata, de quibus THOMASIIUS ad d. L. c. 2. §. II. Elegans porro in hac re est observatio GERARDI NOODTII. 4. Probabilium c. 12. docentis, quod apud ipsos Romanos stipulatae transactionis fide sanctius nihil fuerit, ita ut introductus fuerit mos, & introducta formula: manu aliquid redimere & jurare, junctis manibus fidem asserere, & in hujus perennem cultum DEXTRAM manum Minervæ seu fidei consecrare, sicuti alia corporis partes à Romanis, Numinibus Jovi, Marti aliisque fuerant nuncupatae. Multa hic dici possent de fide dextra, multa de juramento per femur, nec non de horum rituum cultu singulari apud Germanos cives, quin ipsos Electores Seculares & Ecclesiasticos Principes; verum excludunt hæc limites & ablego saltim rerum curatiorum cupidos ad CUFATIUM ad L. 10. C. de imut. Stipul. Cl. de HARRD in literis de juramento per dextra carpum non per femur. GUNDLINGIUM Gundl. p. 4. Obs. 2. EMMIUM Rer. Frif. L. 2. LUDEWIGIUM ad A. B. Com. T. I.

*Leges pro
affirmanti-
bus.*

T. 1. T. 2. §. 2. HERINGIUM *de fidej. c. 11. n. 104. 165.* BOREL-
LUM *de Magistr. c. 14.* GANZALEZIUM *ad Cap. fin. X. de juramen-*
tis. Nobis hic curæ sunt L. Præcipue vero expresse ita SCÆ-
VOLA in L. 78. §. 6. *ad Sc. Trebellianum: Si non transactum fuerit*
de hereditate, fideicommissarii conveniunt in residuum hereditatis, quod,
reperitis instrumentis, apparet. Integer sensus hic est: Transactionem
rescindi non posse, licet quadruplo amplius fuerit in hereditate. Obje-
ctiones diluit GUNDLINGIUS in *singularibus de Transactionis stabi-*
lit. & instabil. §. 43. Accedunt porro L. 12. C. *de Transactionibus,* ubi
dicitur inventam esse transactionem ad FINIENDAS lites; LEX
1. 2. ff. *de jurejurando,* ubi Transactio comparatur *jurijurando,* ubi
non quæritur an quis læsus, sed an juratum fuerit, ita & hoc ca-
su, an fuerit transactum; LEX 20. C. *de Transact.* ubi Transactio-
num autoritas non minor dicitur, quam *rei judicate;* hujus vero
autoritas hæc est, ut læsionis nulla specie rescindatur per L. 4.
C. *de re judicata;* demum LEX 65. §. 1. *de Cond. ind.* ubi diserte
Paulus, quod justo litis metu per transactionem à lite discedatur,
ut perfecta transactione non liceat quicquam *repetere,* quod datum
est transactionis nomine. RATIONES si desideraveris; tum
quidem velim expendas, quod transigere sit pacisci, & transactio
fit litis DUBIÆ nec finitæ, non gratuita, sed *paenitentia* deciso, ser-
vanda in re incerta, uti pactio in re indubitata servanda est ULPIA-
NVS L. 1. ff. *de Transact.* NOODTIVS de P. & T. c. 3. p. 656. WIS-
SENBACH disp. XI. Th. 1. n. 3. Transigunt partes nulla re
cogente, paciscuntur dum litis eventus est incertus, aequæque con-
tractum seu emtionem spei ineunt; quæso igitur, qua ratione
altera pars sopita transactione poterit conqueri, se læsam esse,
cum inita ipsa transactione incerto casui sese subjecerit & inde-
finita consentiendi ratione conquerendi causam exclusiverit om-
nem, utcunque eventus ceciderit, arguente TITIO *ad Puf.*
Obs. 384 BARBAIRACIO *ad Puf. L. V. c. 9* WISENBACHIO
disp. X. Th. 1. Fit igitur transactio in re incerta, ambigua, Quod-
cunque vero ambiguum est, ejus nequit certa esse astinatio,
hac deficiente, quis ultra alterum tantum probabit læsionem,
cum alterum tantum, prius tantum supponat nec sine hoc intel-
ligatur, jam vero hoc ignoretur, ergo & n. sciatur alterum. Er-
ror,

Rationes!

C

ror, quem vulgus obmovet officit necquicquam. Est enim in re incerta alter facile in errore & ignorantia; huic vero dum transigit, renuntiat & dum consentit in litis compositionem, consentit in forte oriundam læsionem, eo enim die, quo transigit uterque, subfuit causa anceps, non certus litis eventus. *Transactum igitur jam est de læsione omni*, & lepida philosophia est velle *transigere denuo*; si quid melius post innotescat, comperta nunc læsione & causa ab incertitudine liberatâ, dicere: *Non putaram*, seu *ex postfacto* provocare ad errorem, quasi nunc amplius transigeretur. GVNDLINGIVS d. *Singul.* §. 41. Locus nullus errori esse potest unquam, nisi in casu, si quis putaverit subesse litem, cum tamen nulla subfuerit. In illum enim errorem *antecedentem* consentit nemo, nec consentire potuit; sicuti & illæ, de quibus cogitatum non est in transactione, lites in suo retinentur statu. BYNCKERSHOECK *Obs. Jur. Rom.* L. 2. c. 2. GVNDLINGIVS d. l. §. 7. 46. Dic igitur, quænam subest causa, quod in hoc negotio tot habeantur dissensus? Tribuendi sunt hi in re ceteroquin certa incuriæ illorum, qui non Leges sed Interpretes sequuntur fidenter & exscribunt, Interpretes inquam, qui in hac quæstione *præcipuos fontes civilium Legum sedulo non volverunt*, deinde vero *in Legibus explicandis ita versati sunt*, ut innatam earum mentem *solide non explicuerint*, sed, ut dicam quod res est, Legibus ipsis, invita Minerva, mentem demum intulerint suis ampliationibus & extensionibus, quæ Legislatori nunquam venerunt in cogitationem. Omnes *dissentientes* imponi sibi passi sunt *Lege 2. C. de Rescind. Venditione*, ubi Diocletianus propter læsionem quamcunque non levioris momenti, contractus rescissionem concessit. Loquitur vero Imperator in *Lege de Venditore*, non vero de *transigente*, de quo nec cogitavit, nec cogitare potuit, Legibus tot reclamantibus. Quid igitur Interpretes? Illi, ut officio suo defungerentur, sub specie imaginariæ æquitatis Legem *ad transactionem* extendere veriti non fuerunt, & primus fictæ hujus ampliationis architectus existit venerabilis BARTOLVS *ad L. si quis cum aliter 2. ff. de V. O.* quem veteres omnes copioso numero citati à COTHMANNO *Vol. I. R. 28. n. 261. sq.* tuto sunt insecuti, sapere nolentes ultra Glossatores, Historia.

Erroris Negantium ratio & origo.

floriæ quidem & fontium juris longe negligentibus. Docuit Originem hujus lapsus ingenua indultoria FABER *Err. Pragm. Dec. 8. Er. 10. n. 3.* & fufius doctiffimus KNORRIUS *diff. de Transactione non rescind. c. 2. fq.* Sed miraris adhuc diffensum Triumvirorum? Non est, ut hi morentur Jurium Cultores, qui veritatem & eruditionem sectantur suamet cura & Legum auxilio, non aliorum autoritate. CARPZOVIUS cerebrinæ ampliacionis præsidium posuit in *L. 5. C. de dolo malo*; sed agitur in hac lege non de læsione ultra dimidium, sed de dolo, qui æstimari debet ex qualitate facti, non ex quantitate damni. Intelligentus præterea est de Saxonia, ubi peculiari Constitutione Augusti, æque ac in Ducatu Wurtembergico, rescissioni transactionis locus est indultus, secus ac in Ducatu Magdeburgico aliisque Provinciis, quin & exteris Regnis, Gallia, Sabaudia, de quibus FABER d. 1. Decade 1. *Er. 7. n. 13.* Quam male vero Saxoniam Constitutionem ampliaverit nunc, iterumque restrinxerit CARPZOVIUS; id solide docuit KNORRIUS c. l. p. 25. sqq. præcipue male ferens, quod ille Legis dispositionem tum cessare putaverit, si transactio juramento fuerit confirmata, quam assertionem & ante illum ex instituto definiuit LVDOVICI *diff. de inepto braccardico juris Canonici: Omne juramentum servandum esse, quod salva salute æterna servari potest.* Quod B. STRYCKIUM attinet, facile patet, illum motum fuisse ad dissentiendum eâ ex ratione, quia apparente læsione cessare videtur causæ dubietas; at vero dicta supra docent, quod cerebrina sit æquitas, respicere ad id in hoc casu, quod apparet ex postfacto, uti fufe docuit THOMASIVS in *historia & Examine Æquitatis cerebrina Legis 2. C. de Resc. Vend.* SCHILTERUS denique urget, quod non probavit. Afferit, Germanos Moribus Patriis & æquitatis ratione moti, indulgisse omnino partibus transactionis judicialis æque ac extrajudicialis rescissionem. At vero, quod mox dictum est, æquitas laudata est imaginaria. Mores vero seu juris Germanici rationes hic ex adverso SCHILTERUS frustra opposuit. Ut enim taceam quod in *Recessu J. de a. 1695. §. 110.* provisum est de stabili transactione; satis contra patet ex ipsa Republica ejusque habitu, quod Germanæ gentes litibus & sædibus semper male, bene vero paci & fidei precatæ fuerint, cunctisque

Respondetur
Carpzovio.

Stryckio.

Schiltero.

mortalium FIDE, & Armis majores exstiterint. TACITUS L. 13. *Annal.* c. 54 n. 6. Nota sunt proverbialia Veterum à quibus, si descitum hodie fuerit, male descitum est: Ein mager Vergleich ist besser als ein fettes Urtheil: Ein Wort ein Wort, ein Mann ein Mann; de quibus ex instituto LINDENBROGIVS & ECCARDVS ad LL. *Salicas* L. 3. c. 52. *Capitular.* c. 1. LL. *Long.* Tit. 9. c. 38. LAVTERBACHIVS de *Palmar. Advoc.* c. 3. th. 47. SPECVLATOR *Spec. Sax.* L. 1. art. 7. *Suev.* c. 1. HERTIVS de *Paroemiis Juris GERMANICI* L. 1. c. 8. PISTORIUS in *thesauro Paroemiarum Juris G. illustris* HOFFMANNUS in *Ex. de Regulis Juris G. & verborum in jure G. significatione* & PLURES apud KNORRIUM c. 1. p. 20. 21. Hæc cum ita sint, recte nunc concluditur in dubia, quoad transactionis rescissionem, praxi, quod ubi publicis Legislatoris Territorialis Legibus aliter provisum non sit, valida omnino sit jure civili transactio, etsi ultra dimidium suboriat ex postfacto lesio. Superiori igitur anno a lctis Rinteliensibus, cum lis incideret de hac rescissione, & causæ patronus Rei sollicitè & doctè ceteroquin industria restitutionem petierat, præsertim cum transactio esset extrajudicialis, recte ita *enunciatum* est: Mag also die gestroffene Transaction unter dem Vorwand einer Läsionis ultra dimidium nicht umgestossen werden, noch die gesuchte Restitution Statt finden; sondern Beklagter ist nach Maßgebung der Transaction, alles Einwendens ohngeachtet verbunden, die Beklagte 200. Rthlr. binnen Monatsfrist der Klägerin cum interesse moræ zu bezahlen etc. Concordant cum hoc Judicato præjudicia *Tribunalis Wismariensis* apud MEVIVM P. 4. dec. 30. P. 8. dec. 494. *Responsa* apud Ill. WERNHERVM P. 4. Obf. 63. p. 208. LEYSERVM T. 1. *Med. ad ff.* 7. *Spec.* 46. ubi & *Tb.* 3. pronuntiatum est pro validitate Transactionis Tutorum quoad res pupillorum, quæ ceteroquin, plurium autoritate, facile esse assolet rescissibilis, uti ex instituto docent LYNCKER dec. 761. 1238. WILDVOGEL *resp.* 163. HORNIVS Cl. 4. *Resp.* 8. WERNHER P. 7. O. 156. BARTHIVS *Cent.* 8. *diff.* 761.

Concluditur
cum Enun-
diato.

ENUN-

ENUNTIATUM III.

De Præsumto Mandato.

uatio est: An ex possessione & productione documento-III. de Præ-
 rum ad causam pertinentium præsumtio mandati oriatur sumto Man-
 & procurator plene legitimetur? Afferunt ita BRUN- dato.
 NEMANNUS ad L. I. C. de Procur. n. 1. SCHUL-
 TZIUS de Mand. Spec. c. 3. HUBERUS ad I. de mand. Affirmantes
 pos. I. COLERUS proc. Ex. p. 2. c. 2. HORNIUS Resp. 53. cl. II. & Negantes.
 ZIEGLERUS Introd. ad Praxim. c. 5. §. 33. BERGERUS in Resolu-
 tionibus Lauterb. de her. vel act. vend. qu. 7. INTERPRETES ad C. 18. de
 R. J. in 6to, ad Cap. 4. de Procurat. 6. & plures, qui possessori In-
 strumentorum locum faciunt, si præstet derato cautionem ea-
 que suppleat præsumtionem. Negant vero prorsus LAU-
 TERBACHIUS de Procurat. in rem suam §. 41. MARTINI ad Proc.
 Sax. Tit. 51. §. 3. TITIUS ad Laut. de Procur. O. 90. MEVIUS de
 Arrest. c. 10. n. 6. p. 7. Dec. 126. LYNCKERUS Dec. 309. 376. BEYE-
 RUS ad ff. de Procurat. pos. 56. quique assertionem ad mercatori-
 as & cambiales causas extendunt, BERGERUS Supplem. ad El. for.
 Disc. Tit. 7. p. 269. BARTHIUS in Hodeg. for. p. 708. vel certe ad
 regulas & distinctionem inter causas, quæ singularis vel modici
 sunt præjudicii, rem veluti revocare student, quos sequitur CARP-
 ZOVIVS Proc. Tit. I. oc. 2. n. 3. RIVINUS ad ord. Proc. Tit. 12. En.
 §. SCHWENDENDORFER ad Fibig. p. 475. Utraque pars rati-
 onibus pugnat & præjudiciis, neutram tamen illustri GRIBNE-
 RO in Examine de Mandato Speciali & actibus sine eo a Procuratore
 peragendis §. 7. sqq. MENCKENIO Disp. I. ad Proc. Th. 59. LEY-
 SERO Med. ad ff. 53. aliisque sufficit, qui negantibus obmovent
 C. 34. X. de officio & Pot. jud. deleg.; affirmantibus vero prudentiæ
 regulas commendant, ut caveant, ne parti adversæ post lon-
 gum tempus his deneo moveatur à domino causæ. In dubio hoc
 jure ablegandi sunt Icti ad Leges Imperiales, Recessus Imperii & si-
 gillatim ad Constitutionem judicii Cameralis, ubi P. I. Tit. 21. §. 2. li-
 mites certi in hac re sunt constituti, ita quidem, ut possessor instru-
 mentorum admittatur cum Cautione rati sub initio saltem litis ea condi-
 tione,

zione, ut in progressu exhibeat expressum instrumentum & mandatum legale. Placuit hæc juris incerti compositio Ictis Wittebergensibus, qui Nomine Serenissimi Ducis Megapolitani ita pronuntiarunt, reumque ex instrumento liquidissimo conventum prius noluerunt condemnare, quam procurator mandatum creditoris exhibuisset: Würde Kläger sich anderer Gestalt und besser, als geschehen, legitimiren, wie ihm vor allen Dingen zu thun obliegt; so ist Beklagter seines Vorwendens ungeachtet, demselben die libellirte 40. sp. Ducaten und 39. Rthlr. nebst den aufgelauffenen Interesse und verursachten Unkosten zu bezahlen schuldig. Sententiæ huic additæ sunt rationes; Alldieweil aber niemand aus einer auf einen andern gerichteten Schuld-Verschreibung in dessen Nahmen Klage erheben oder Zahlung fodern kan, daferne er nicht vorhero, daß solches mit des Gläubigers Willen oder Geheiß geschehe, satzsam beybringet; Gestalt den hierzu die Producirung der in Händen habenden Obligation nicht gnug ist, sondern eine deutliche Vollmacht erfordert wird, woran es aber allhier an Seiten-Klägers ermangelt; so haben wir selbigem zuvorderst bessere legitimation auferlegt, nach deren Erfolg aber Beklagten plene condemn. ret.

ENUNTIATUM IV.

De jure patris intuitu Dotationis.

IV. An pater teneatur dotandi filiam.

Affirmantes.

Savis murmur est inter Doctores, de eo contententes, an Pater locuples teneatur omnino dotare filiam? ut compelli nolens queat ad dotationem vel actione vel officio judicis? Affirmant quæstionem BALDVS ET SICARDVS in L. ult. C. de dot. promiss. CARPZOVIVS Part. 2. Const. 42. def. 12. JASON in §. fuerat de act. n. 98. VINNIUS sel. qu. pag. 355. Th. 2. BEVST de jure Connub. L. 3. cap. 4. SCIPIO GENTILIS de bon. Mat. c. 27. pag. 197. VULTEJVS Conf. Marp. V. 2. Conf. 49. MENGCHIVS de Pras. L. 4. pras. 139. n. 64. GRÆVIVS ad Gailium L. 2. O. 95. in Ap. n. 2. KLOCKIVS vol. 3. Conf. 132. STRYCKIVS U. M. de jure dotium §. 2. de act. for. f. I. m. 2. §. 25. BERGERVS in Oecon. jur. p. 1214. & plures, qui ita pronuntiant apud LYNCKERVM Dec. 1100. & MYNSYNGE-

SYNGERVM *Cent. 6. O. 85.* Ex adverso negant SCHILTERVS
Ex. ad ff. 36. §. 68. FABER *in C. L. 2. T. 30. def. 1. n. 7. L. 7. T. 7.*
def. 8. LEYSERVS *vol. 5. Med. ad ff. Sp. 303. p. 196.* LVDEWIGVS
in diff. juris R. & G. de dote diff. 5. GAILIVS *L. 1. O. 82.* THO-
 MINGIVS *Decis. 30.* STRAUCH *Ex. Jusf. 3. Th. 4.* BACHOV
ad Treutl. V. 2. D. 7. Th. 2. ECKHOLT *ad ff. de Jure Dot.*
 §. 4. SICHARDVS *in L. 4. C. de Jure dot.* GVDELINVS
de jure noviss. L. 1. c. 14. CAROL. GOLTL. KNORRIVS *de*
dote filia locupletis c. 2. & qui Prajudiciis Istorum doctrinas horum
 stabiliunt, LYNCKERVS *Resol. 567.* WERNHERVS *p. 5. Obs. 127.*
 En iterum dissensionem & praxin dubiam, reducendam feliciter
 ad certitudinem, si curâ amplius non supersederis, Romanarum
 legum Rationes ex primis historiarum & reipublicæ principiis
 curatissime exponendi, & applicandi solide ad fora Germaniæ.
 Neglecto hoc studio contingit, ut alii alios exscripserint & dissensus
 andabatarum more ortus fuerit, ubi nullus certe est, si rem con-
 sideraveris distinctius. Utraque Classis quod verum est, statuit.
 Prior, jus Romanum exposuit, altera ad usum hodiernum in
 Germanica Republica applicuit & revocavit ad rationes. Indubie
 igitur verum est, patrem *Jure Romano* obligatum fuisse ad dotan-
 dam filiam non *sui juris seu emancipatam.* L. 19. ff. de R. N. L. 44.
pr. de jure dotium L. fin. C. de dotis promiss. STRYCKIUS *diff. de do-*
te non prom. præf. §. 22. WISSENBACH *p. 1. disp. 46. th.* Fu-
 it enim dos omnis portio hæreditatis ab intestato, & filia eloca-
 ta vi Legis, *Vocantia* denuo stabilita ab Augusto exclusa est postea
 à patris hereditate, PERIZONIUS *ad L. Voc p. 114. diff. 2. 134. 209.*
 GELLIUS *N. A. L. 17. c. 6.* HEINECCIUS *A. R. par. 1. p. 4. 6.*
 Ipsa hæc causa est, quod pater, *hoc rerum statu,* nec locupleti filia,
 peculius instructa, denegare potuerit dotem seu hæreditariam
 portionem, uti mirantur uno ore & docent recte TREUT-
 LERUS *Vol. 2. disp. 1. Th. 2. lit. e.* MANTICA *de T. & A. C. L. 12.*
 T. 19. PAGENSTECHER *Sicil. ad Laud. Manip. 1. p. 98.* CARP-
 ZOVIVS *dec. 173. n. 13.* STRYCK *u. m. d. l. §. 2. Caus. Contr. f. 3.*
 C. 8. §. 13. MEVIUS *ad J. L. P. 1. Tit. 5. n. 41. illustr. Dn. DAVID.*
 JONATHAN SCHARFFIUS *in Consultationibus,* editis à Consul-
 tissimo Viro, Dn. D. JO. FRIED. SCHARFFIO, *Icto docto, Consult. 56.*

Negantes.

Causa dis-
sensus ejus-
que dissolu-
tio.

n. 3.

n. 3. Deinde vero, admissis noviori jure ad hæreditatem filiabus, causa dotis fuit *ferendum onus matrimonii*, quod vel solis humeris mariti, vel si hic filius familias fuerit adhuc, Socero impositum fuit, cujus igitur intererat, ut dos constituatur, cum filium post nuptias retinuerit in potestate & victu cum novagente. PERIZONIVS *d. l. 1. §. L. 56. §. 2. ff. de jure dot. l. 27. ff. eod.* Ne igitur hoc frustra ferret Socer, sed ut locabiles fierent & optimam nubendi filia nanciscerentur conditionem, Pater illis omnino prospexit dote, & ex eo quidem tempore opus non fuit dotare filiam LOCUPLETEM, in quo juris argumento ceteroquin insigni inconstantia oberrant Doctores, facile hac ratione reducendi cum citatis in concordiam. HARRICHT *vol. nov. Conf. 16. n. 861.* BRUNNEMANN *ad l. 5. ff. de jure dot. n. 3.* STRUV S. I. C. *Ex. 3. Th. 3.* LYNCKER *dec. 759.* LEYSER *d. l.* Et ita de Juris R. Theoria, Quid nunc de ipsius dicendum est applicatione? Recte ex adverso statuunt *Negantes*, quod in praxi Germanica Pater ad præstationem dotis non teneatur. Sublata enim hodie distinctione inter Emancipatos & suos hæredes, elocata filia apud Germanos extorres esse non jubentur à hæreditate patris; Sed mortuo parente ad massam bonorum vocantur & capiunt hereditatis partem, in cujus spe acquievit hucusque Gener. Deinde vero, quod *onus ferendum matrimonii* attinet; expediti moris est, quod Germanorum conjuges sint adjutrices non solum & socia laborum, ad operas, ad negotia, ad acquæstum pariter obligata; verum etiam, quod liberi ipso matrimonio emancipentur a patria potestate, sibique & familia prospicere teneantur ipsi. Soceri igitur non interest ut accipiat dotem; Mariti vero interesset quidem, sed hæc ratio est *expedientia*, non *exigentia*, de qua hic quaestio est, *utpote an cogi possit pater ad filiam dotandam?* Et quidem iste, qui pepigit nullam nec promisit dotem? Nulla hoc unquam fieri poterit ratione, nulla provocatione ad *onus ferendum Connubiale*, cum novellus matrimonii Candidatus hodie non nesciat, quod instituta oeconomia connubiali exeant liberi ex sacris auxiliis Patris, & risum ipse cieat, si destitutus *alendi facultate*, inierit matrimonium non *conjugali affectione* sed spe dotis. Ipso jure igitur cum Socia laborum onus terat necesse est, speque animum confortet, fore

fore ut, socero demum mortuo, dotis instar hæreditariam portionem indipiscatur. Docent hoc fusius, qui separatæ Oeconomix examinant rationes, III. GUNDLINGIUS *de Emptione Uxorum & dote c. 2.* BOEHMER *diff. de statu liberorum sui juris factorum per separationem vel nuptias c. 2. sq.* BERLICH P. 2. *Concl. II. c. 42.* CARPZOVIVS P. 2. *Conf. 10. def. 2.* Moti sunt his rationibus Wittebergenses Icti, uti post citatas dissentientium & nostras rationes, de dotationis jure ita denuo pronuntiaverint: Wenn dennoch Gegentheils die Meinung derjenigen in den rechten bestens gegründet, welche da behaupten, daß der Vater ad dotandam filiam nicht an gehalten werden möge, wosern er nicht das Heyrahts-Gut würcklich abgeredet und versprochen, solches aber gegenwärtig nicht geschehen; so halten wir davor, daß von Titio keinesweges mit Bestand Rechtsens dotis præstatio ferner gefodert werden könne. Unicum addo ex Jure Lubecensi, quod, quæ dicta sunt, valde corroborat. Receptum enim hoc jure est, ut accipiat filia à Patre dotem, sed accepta dote à reliqua successione excludatur. Idem hoc est, quod rationibus supra est expositum, quodque MEVIUS in *Comm. ad J. L. L. 2. Tit. 2. art. 34. n. 6.* speciatim interpretatur; sed neglectis Morum G. rationibus, uti post BAYERUM & plures KNORRIUS c. 1. p. 28. notat. Id interim fuit sponte, quod Jure Lubecensi filia etiam locuples eo casu dotanda omnino sit, si ita elocare illam velit Pater, ut expers sit Successionis. Confer COTHMANNUM *Conf. 99. n. 103. Vol. 2.* MEVIUM d. l. P. I. T. 5. n. 42. & art. 1. num. 27.

Enun-
tium.

ENUNTIATUM V.

De Contractu inter Patrem & Filium.

Elegant Contractus inter Patrem & Filium initi Validitatem AD. STRUVIUS S. J. C. Ex. 6. Th. 42. BAR-
THIUS in *Hodog. for. c. 4. p. 726.* & *diff. de Emanc. Sax. §. 2.* WITTEBERGENSES apud WERNHERUM P. 5. *Obs. 189.* LIPSIENSES apud Jo. Sam. STRYCKIUM
de Emendatione Processus forensis p. 6. & BERGERUM in *Philoc. Resp. 36. p. 317. P. 2. R. 287.* Affirmant ex adverso TITIUS *diff. de*
D Contr.

An contra-
bat Pater
valide cum
filio - fami-
lias?

Negantes,

Affirmantes. *Contr. Patris & liberorum in P. P. existentium* §. 45. *LYNCKERUS* Dec. IIII4. *Fr. STRUVIUS* Decif. *Sabbathinis* c. 8. dec. 32. 34. *VITEBERGENSES* apud *BERGERUM* in *Oecon. Juris* L. I. T. 3. Th. 16. p. 156. L. 2. Resp. 287. *WERNHERUM* P. 3. Obf. 248. *STRYCKIUM* c. l. item apud *BEYERUM* ad ff. *Tit. de his qui sui vel alieni juris pos.* I. lit. 2. & *Specim. Juris Germanici* L. I. c. 26. §. 45. sq.

Ratio dis- Ratio hujus dissensus est admodum captiosa & subtilis, cum
sensus. quidem tota resideat in *fictione unitatis Personarum Patris & Filii*,
cujus effectus Romano jure notorius satis est & insignis, ut ne-
que filio licuerit Patrem vocare in judicium. Extendunt Inter-
pretes hanc fictionem unitatis ad Contractum Emptionis venditionis;
sed ipso hoc facto denuo comprobant, quod vel a fontibus j. R. di-
fceserint, vel LL. R. *pro captu & non nisi super ficiarie explicuerint*. Non est,
ut hoc evincamus curate & sigillatim; evicit hoc novissime & omnes,
quotquot à negantibus in aciem educuntur oppositiones, Leges
earumque interpretationes, ex ipsis Legibus Romanis solide &
insigni cura confutavit, affirmantium vero doctrinam Legibus
Romanis, Rationibus & Germanicæ Moribus stabilivit Consultissi-
mus Dn. D. Jo. Flor. *RIVINUS* Professor Lipsiensis in *diff. de Emptione*
atque venditione Patris & Liberorum in potestate ejus existentium §. 5. sqq.
§. 13. sqq. ut non dubitem, quin facile transeant in castra ipsius
dissentientes cum *STRYCKIO* *Caut. Contr.* S. I. c. 2. §. 26. Audi
igitur Enuntiatum novissimum seu Reformatorem Sententiam la-
tam adversus Patrem, qui prædium filio vendiderat, post verò
contractum impugnare & solvere decreuerat, ex quo filius in
Venerem conjugalem recipere recusarat Titiam, cui Pater bene-
precabatur. Interposita à filio appellatione adversus sententiam
Vitebergensem, ita: *Daß wohl appelliret, derowegen der zwischen*
P. B. & M. B. geschlossene Kauff Contract allerdings zu Recht bestän-
dig. Vide *Diff. de Stoá Ictorum* Coroll. 34. p. 67

Enuncia-
zum.

ENUNTIATUM VI.

De juramenti delatione contra Sponsalia & Matrimonium.

An deferri
possit supple-

Sunt in ea opinione Doctores, qui Papicolas, Leges & Cano-
nes inconsiderate exscribunt, quod *pro Matrimonio* quidem
seu

seu affirmative, non negative seu *contra matrimonium* liceat jurare. Afferit Lucretia, lucri captandi admodum studiosa, Sempronium pepigisse sponsalia & promississe ipsi svave consortium, de quo *Petronius*: *Moriar, nisi nubere dulce.* Negat Sempronius promissionem strenue, militat ad averruncandum instans malum, pro libertate, sed militat, ut *Plauti miles*, gloriose sed se miplene. Si enim quæsieris, an ipsi *Neganti* deferri possit purgatorium vel suppletorium juramentum à judice, tum *negant* & pro *glebis, aris & focis* Lucretiæ egregie pugnant *CARPZOVIVS Jurispr. Consist. L. 2. d. 233. L. 3. def. 44. Jurispr. for. P. 1. Const. 12. def. 30. C. 22. d. 3. L. 3. R. 57. Tit. XI. Proc. art. 1. num. 11. DOCTORES* apud *Brunnemannum* in *Proc. Civ. c. 23. n. 5. in Jure Eccl. L. 3. c. 5. §. 1. GAILIUS L. 1. O. 94. BERLICHIVS P. 1. concl. 29. n. 49. HAHNIUS ad Wesf. de Jurej. num. 10. MASCARD de Probat. Concl. 105. n. 6. SCHNEIDEWINUS ad §. 11. J. de Act. n. 27. HILLIGER ad Don. L. 24. c. 17. ibique Plures. DOCTORES* apud *BERGERUM* in *Electis Proc. Matrim. Tb. 33. in Oecos. Jur. L. 4. Tit. 15. Tb. 11. not. 3. BARTHIUS Cent. 7. diff. 675. ibique Plures n. 1. 2. sq. NICOLAI de Repud. c. 1. n. 68. BRUCKNER Dec. Matr. c. 2. n. 4. MARTINI in Anal. for. T. 30. ad n. 49. Comm. forens. Tit. 18. §. 1. n. 108. ibique Plures, quibus *Lipsiensia & Wittebergensia* Judicata accedunt apud *BERGERUM* *Disc. for. P. 2. Suppl. p. 47. P. 2. Resp. 42. Resp. 127. LYNCKERUM Dec. 437. MENCKENIUM Tract. Synopt. ff. Tit. de Jurejur. §. 50. RIVINUM in Enunc. Juris Tit. 18. En. 1. RICHTERUM Dec. 8. n. 27. 36. WERNHERUM P. 1. O. 59. in Supplem. ad d. O. 59. P. 3. Suppl. O. 76. P. 4. Obs. 151. num. 445. P. 7. Suppl. pag. 380. Ex adverso Sempronio, qui aduersus consummandum matrimonium militat, juramentum à judice vel à parte in judicio deferri posse statuunt *BORNUS* de *Juram. judiciali c. 4. n. 6. BOEHMERVS Jure Eccl. Prot. L. 2. Tit. 24. §. 61. 75. LEGISLATOR* in *Ord. Polit. Ducatus Magd. a. 1688. c. 37. 44. SCHILTERVS* in *Exerc. juris GERMANICI ad ff. 13. §. 13. STRVVIVS Ex. 6. Tb. 59. Ex. 17. Tb. 44. VMMIVS disp. ad Proc. 14. n. 90. BRVNNEMANNVS ad L. 6. ff. de jurej. n. 26. 27. & in *Jur. Eccl. L. 3. c. 5. §. 1. in f. §. 2. 3. STRYCKIVS Filius, Exercitatione de Reliquiis Sacr. in matrimonialibus,****

torium & purgatorium aduersus matrimonium.

Negantes.

Affirmantes.

*Dissensus
ratio.*

c. 2. §. 40. p. 75. *diff. de delat. juram. in Matrim. p. 4. sqq.* & PARENS in U. M. ff. de. *Jurejur.* §. 30. cum mox laudandis aliis Ictis summis. Rectam hi sine dubio viam ineunt, fidum plane atque securum tramitem, à quo longissime absunt *Negantes*. Ut enim de causa assertionis eorum dicam, tribuenda illa est vitio inconsiderantia. Exscripserunt isti Icti Protestantes sine cautione debita Interpretes Catholicos & scriptores Juris pontificii, qui vi principiorum religionis pontificia uno ore asserunt, juramentum deferendum non esse adversus sponsalia & matrimonium, quin locum plane non esse in his Negotiis juramentis & probationibus semiplenis. MERCKELBACH *ap. Klockium v. 2. Conf.* 79. n. 4. AYRER in *Proc. hist. P. 1. c. 5. O. 2. n. 18.* BEVST *de Spons.* c. 41. GAILLIUS O. 94. n. 2. HEIGIUS P. 2. q. 16. n. 34. Illa enim jure Canonico sunt matrimonium inchoatum, sunt regulariter de presenti seu *indissolubilia* propter vinculum Sacramentale; hoc vero consummatum est Sacramentum, cujus religio est summe favorabilis & inviolabilis, ut nefas habeatur, locum tribuere juramento adversus Matrimonium, cum nequidem *transactioni inter desponsatos pro dividendis sponsalibus* locus indulgeatur, quia negotium spirituale, quale est sponsalium, non est in potestate paciscentium & arbitrio privato. Consule CARPZOVIVM *Jurispr. Conf. L. 2. d. 233. L. 3. def. 44. n. 11. Resp. 108. n. 27. 28.* BEVSTIVM *de Spons.* P. 1. C. 19. SETSERVM *de juram L. 4. c. 4. n. 7. 58.* BRONCHORST *de Jurejur. c. 5. n. 23.* & ipse intelliges, illos has assertiones fidenter hausivisse ex jure pontificio & provocasse fideliter ad *Cap. X. de heret. & Cap. ult. X. de Transactionibus.* Habet in hoc negotio non nihil præcipui CARPZOVIVS, quod in *Jurisprudencia consistoriali* Protestantium Ecclesiis obrudat doctrinas admodum papizantes, uti STRYCKII *c. 1.* docuerunt & Nofirates plures. Quod vero ipsi contigit in jure ecclesiastico; id aliis evenit in jure privato, qui dum ITALOS *Scriptores & Historicos* in GERMANIA incaute excrisperunt, fideliter ubique tradere non verentur: *Jus R. obligare Germanos vi LEGISLATORIA: quasi Justinianus & Germanis imperasset; Statuta Patria explicanda esse ex jure R. & ne illi contrarientur & ab illo dissentiant, esse strictæ interpretationis, quasi Itali Scriptores de Germaniæ statutis unquam cogitassent vel*
ullus

ullus unquam afferuisset, Jus R. latum esse in Germania vi No-
 mothetica & promulgatum in vim *juris Legislatorii Territorialis*, *nexus*
subditio. Vti vero has assertiunculas ingenue castigarunt MEVIVS
quest. pral. pr. ad Jus L. I. n. 17. TITIVS in *Notis ad Laut. pref.*
 KULPISIUS in *Op. p. 390.* KRESSIVS in *Specim. Juris G. forensis pref.*
 & D. RANISCHIVS *diff. de juris G. inconvenienti & jure R. explica-*
tione §. 3. sq. qui, quod statuta patria ex domesticis suis rationibus
 exponenda sint, docuerunt; ita & non desunt, qui pontificiam
 doctrinam *de favore pro matrimonio consummando* dudum solide e-
 liminarunt ex protestantium Ecclesiarum foris. Illustris ME-
 VIVS de *pratense hoc favore P. 3. Dec. 382. n. 5.* recte ratiocina-
 tus est suo *avo & P. 4. Dec. 108. p. 6. Dec. 219.* juramento dandor-
 um & Respondendorum in causis Matrimonialibus locum tri-
 buit. Secuti illum sunt *Isti Halenses* in Responso apud BOEH-
 MERVM in *J. E. P. L. 2. T. 5. §. 12.* quin illustris Dn. de BER-
 GER in *Oecon Juris L. 4. Tit. 25. Th. 5. not. 16. & in Elect. disc. for.*
Tit. 18. Obs. 3. not. 4. juri divino vim fieri statuit, si denegetur
 juramentum *Titio, promissi matrimonii & facti concubitus reo.* Aliter
 non sentit ill. Dn. WERNHERVS in *P. 3. O. 76. n. 1. & in supplem.*
ad d. Obs. 76. ubi conqueritur de Saxonum lctorum dissentienti-
 um principiis inconcinnis. Instar omnium hic habendum est Re-
 sponsum Viadrinum apud STRYCKIUM in *U. M. de Jurejur. §. 30.*
p. 475. cujus conclusio hæc: *So erscheinet hieraus allenthalben*
soviel daß Super promisso matrimonio die Eydess Delation aller-
dings statt finde, da jedoch dem Beklagten, da er nicht schweren wolte,
sein Gewissen mit Beweis zu vertreten, oder auch pro matrimo-
nio den Eyd zurück zu schieben, frey bleibet. Approbatum dicit il-
 lustris STRYCKIVS hoc responsum à FACVLTATE JVRIDICA
 ROSTOCHIENSI. Et comprobarunt id studiose solido *Enunci-*
ato, quod exhibuit B. MÜLLERUS *diff. de juram. delat. in Ma-*
trim. c. 2. §. 10. p. 20. sq. Plura excludunt limites, unicum vero
 liceat subjungere *instar Coronidis.*

Enunci-
 tum.

ENUNTIATUM ULTIMUM.

De jure matris alendi liberos.

D 3

Duxe-

An mater
teneatur ad
alendos li-
beros.

Vixerat Titius in uxorem Camillam, Sed bonis lapsus, liberis alendis amplius non par erat. Excitabatur murmur, sed rediit Mater ad focerum hac petitione, ut nepotes suos aleret. Abnuuit iste huic petito, illa rugata fronte illud repetiit, iste reposuit, se non tene-ri ad alendos liberos, quam diu ipsa haberet bona liberis alendis sufficientis. Et recte ita. Verum fuerunt, qui ad alendos nepotes cogi posse avum, existimaverunt, & certe habuerunt hi consentientes COLERVM de alimentis L. 1. C. 8. n. 12. 13. TITIVM jure priv. L. 6. c. 11. §. 20. Plures apud STRYCKIVM Diff. de jure avorum c. 2. n. 59. § 99. Provocant omnes ad L. 5. §. 2. L. 8. de agnos. & alend. lib. sed provocant invita ratione. Etenim perstitit apud Romanos filius maritus & nepos in potestate avi; uterque, quicquid acquisivit, seni huic acquisivit, utpote in cujus degebat uterque victu, amictu & Oeconomia, L. 6. ff. de his qui sui vel al. juris sunt. At vero existentibus hodie filiis in utriusque parentis, non in avi potestate, & finitis Avorum Sacris & Commodis quoad liberos & nepotes separatam Oeconomiam instituentes; hinc neutiquam hoc casu Avo, sed matri onus alendi imponunt WERNHERVS obs. 134. n. 9. HILLIGER ad Don. L. 12. c. 4. STRVVIVS Ex. 30. Th. 75. GVNDLINGIVS in ff. p. 92. THOMASIVS diff. de quasi Emanc. Germ. §. XI. LAVTERBACHIVS Coll. Theor. Pract. de A. & A. L. Th. 14. SANDIVS L. 2. Tit. 8. Def. 3. At vero nihilominus in hoc casu Lite ad judicem delata, pronuntiatum est adversus avum; sed tamen aliter res cecidit, ex quo in altera instantia ICTI FRANCOFURTENSES ita enuntiarunt: Es erscheinet numehro aus den Acten und der Partheven Einbringen allenthalben so viel: Würde Beklagter beweisen, daß sein Sohn Titius, oder Camilla vorjehs im Stande sey ihre Kinder selbst zu erziehen, so ergienge alsdann in der Sachen ferner was recht ist. Rationes hæ sunt: Der von Gott denen Eltern anbefohlenen Pflicht können sich dieselbe nicht entziehen, vielweniger einen andern solche aufbürden, so lange sie sich auch nur noch einiger Massen im Stande befinden, die Ihrige nothdürfftig zu versorgen. Vor angeregte von der Natur verordnete Rechte haben Kayserliche R. Rechte nicht allein confirmiret, sondern auch verordnet, daß vornehmlich der Vater das onus alendi liberos

Negantes.

firmantes.

liberos auf gewisse Masse allein tragen und über sich nehmen solle, l. 5. §. 1. ff. de A. & Q. L. dergestalt und also, daß die Mutter etwas zu contribuiren, so lange der Vater im Stande, nicht verbunden, arg. l. 34. ff. de N. G. L. 14. C. de Jur. dot. Wann aber der Vater verstorben, oder in einem solchen elenden Zustand verfallen, daß er nicht mehr vermögend, seine Kinder zu ernähren; auf diesem Fall ist die Mutter, wenn sie vermögend ist, mit Alimentis sie zu versorgen obligirt d. l. §. 2. 4. 14. und nicht der Groß-Vater von Vaters-wegen; Und sind diesem nicht entgegen d. l. 5. §. 2. l. pen. ff. de A. & A. L. welche da wollen, daß der Groß-Vater seine Nepotes und Neptes mit nöthigen Unterhalt versehen solle, dahero einige von den Rechts-Gelehrten die Mutter, wenn sie auch gleich vermögend, übersehen, und das Onus dem Groß-Vater aufbürden; Allein die Sache hatte bey den Römern eine ganz andere Beschaffenheit als wie heutiges Tages bey uns. Denn wenn sich gleich ein Sohn, so in seines Vaters Gewalt stunde, verheyrathete; so blieb er doch wie auch alle von ihm erzeugte Kinder in der Groß-Väterlichen Gewalt, Krafft welcher Jure R. alles dem Groß-Vater und nicht dem Vater acquiriret wurde, weilen jener das Commodum hätte, so mußte er auch das onus alendi nepotes tragen. Allein wenn die Söhne bey uns heyrahten, so scheiden sie sich zugleich von des Vaters Tisch durch Anstellung eigener Haushaltung, durch welche Separation sie von aller Väterl. Gewalt befreyet werden, dergestalt, daß ihre Kinder dem Groß-Vater nichts acquiriren. STRUVIUS Ex. 3. §. 68. Wenn nun dahero der Vater seine Kinder selbst erziehen und pflegen muß; Dieser aber im Abfall seiner Nahrung dergestalt gerahen, daß es nicht mehr in sein Vermögen steht, die Seinigen zu versorgen; alsdenn ist die Mutter, in cujus potestate hodie & liberi sunt civiliter, verbunden, das onus alimentandi über sich zu nehmen, wenn sie vermögend ist, wiebrigenfalls aber und nach dieser der Groß-Vater von Vaters-wegen. Pluribus hoc argumentum tractavit celebratissimus Dn. Prof. KNORRIUS diff. de Alimentis Liberis praestandis c. 1. §. 2. ubi & juris R. & Germanici seu Praxeos hodierna rationes ex Legibus & Moribus & Republica docte explicuit, & quod princeps Jurisprudentiae pars & cardo, prouti & definitio Jurisprudentiae ipsa mox docet, in solida Juris R. ad

Enun-
tium.

Conclusio
dissertatio-
nis.

R. ad fora nostra & facta Applicatione vertatur, monuit omnino. Vide B. LUDOVICI in *Doctrina ff. T. 1. L. 1.* & relege CÆSARIS FRIDERICI III. *Decretum reformationis Comitiale Moguntinum n. 7.* ibique: Daß die Römischen Gesetze, und allein die, im Deutschen Reich zu halten, welche mit wahren lautern Grund erkläret, explicata, und rechtlich erkannt sind, applicata, damit den Rechten der Grund der Wahrheit nicht genommen, und der E. Nation Rechte und Gewohnheiten in keinen Unglauben und Ungewisheit gesetzt werden mögen. Concludimus igitur hac occasione verbis *Illust. SCHOEPFFERI in Synopsi Juris priv. p. 4.* Prodest ergo omnino inquisivisse RATIONES LEGIS, quo ex debito APPLICARI ad facta obvenerint & JUS cum JURE conciliari possit. Cessante enim ratione; omni sc. & finali præcipue; cesset quoque ipsa Legis dispositio, L. *Adigere 6. §. 2. ff. de jure Patron.* Idem in doctrina dotis, exemplis roborat celebrerimus Ictus AUG. LEYSERUS in *Med. ad ff. Vol. V. p. 15. §. 197.* & ex instituto docuit Cel. D. KRESSIVS *diff. de jure summo, utpote constituto, summa injuria, utpote intuitu APPLICATIONIS.* Cum enim Jurisprudentiæ finis sit interpretativa ad casus emergentes juris applicatio; hinc in injuriam degenerabit jus, ad factum simpliciter non attenda ratione legis nec consideratis facti Circumstantiis applicatum. Fusius ita differit MVLLERUS *diff. de necessitate. jus in res alienas concedente pref. & curatissime docent per ill. Dn à KLEIN, Ictus summus, in Notis ad Schoepferum d. l. D. HENR. ERN. KESTNERVS, Prof. Rintelienfis in Prodromo Conclusionum Probl. 3. de Jure Romano, ubi rationi aut equitati repugnat p. 51. sq.* ibique insignia loca summorum Ictorum GO'THOFREDI, ZIGLERI, BACHOVII. Ex instituto hoc argumentum de studio explicandi & APPLICANDI solide Leges Juris R. egregie post plures descripsit B. ill. ab UNVEREÆHRT in *Padia Jurisprudentia*, verbis illustris HOVVII concludens: Ubi nec JURIS R. RATIO, nec LEX GERMANICA sive IMPERII G. sive PROVINCIÆ sive CIVITATIS, nec MORES Reipublice innati reclamant; ibi JUS R. est juris palladium & justitiæ Asylum. Adde ceterum in hoc applicationis momento quod de impulsiva saltim cessante ratione congeffit Frid. Guil. MEYERVS disputatione *Præside Ill. Dn. WILDVOGELIO habita de legum quarundam Justinianearum non usu in foris G. ex cess. earundem rat. §. 15. - 21.* Quamvis quidem prima allata ibi exempla, sigillatim in §. 15. 16. 17. non probent, quod est in quaestione,

COL-

COROLLARIA.

Non congescit Bayerus otiosa Juris Romani argumenta in hunc finem, ut ea non explicemus & discamus; sed, ut quid loco eorum in foris hodie obtineat, penitus intelligamus & simul profiteamur cum illis.

II. Recte judicant, qui, quicquid juri Germanico unquam obmoverur, logomachiam sapere asserunt. Nemo negat, Praxin Germaniæ à jure R. sæpius differre; negat nemo, argumenta que sub juris G. elogio afferuntur, in praxi obtinere; negat nemo, hæc argumenta à juris R. doctrinis prorsus dissonare; sed negat hic vel ille, argumenta hæc in praxi Germanica à jure R. dissonantia venire sub elogio Juris Germanici.

3. Putamus vero, rectissime agere illos, qui defendunt & nominale hoc elogium Juris G. quod Cæsares & Principes in Actis Comitialibus per integra multa secula & præcipue ab a. 1495. quo jus R. in Cameram introductum est, in Recessibus & Actis ita appellarunt; quod innumeri Icti Summi veteris & recentis nostrique ævi ubique ita vocant, & quod vocandum ita esse, ratio & ipsum jus suadent. Quia enim illud videtur Juris fontibus & oriundum est vel ex Germanici Imperii Legibus vel ex Moribus seu Reipublicæ Germanorum peculiaribus Rationibus & consuetudinibus, quibus & ipsi Leguleji vim Legum inesse clamitant; hinc dicendum est jus. Quia vero Germanis est proprium & in Germania natum; hinc dicendum est Germanicum, uti Romani jus suum dixerunt à Patria Romanum; & sæculti omnes Europæ gentes; quæ, etsi in subsidium, uti Germani, receperint Jus Romanum, vivunt suis tamen præterea Moribus Patriis, Legibus & Reipublicæ Rationibus.

4. Mores Germaniæ sunt communes. LL. Germaniæ vero vel sunt Imperiales, vel Provinciales, vel Civitatenses, & inde oritur divisio juris G. in commune, Provinciale & sta-

E

tuta-

tutarium. *Consule illust. Dn. Consiliarium HUGONEM & B. WERLHOFIUM in Spec. I. de Jure G. universim tali tam scripto in Legibus Imperialibus quam consuetudinario, & in Spec. II. de Jure G. particulari sive de Legibus Provincialibus & Municipalibus.*

V. *Qui sapit, Vulgo indulget, utque omnibus fiat cum Apostolo omnia, JUS G. facile vocat Usam Juris hodiernum, PRAXIN MODERNAM, Usam practicum juris R. in foris G. Veteres in Compendiis ejus vices explent vocibus: Hodie aliter: Moribus nostris secus. Sed cave, ne putes, hos omnia ita exhausisse, ut nihil restet inveniendum aliorum industrie. Vix verbulo rō hodie indicant, & si SCHILTERUM in Exercitationibus Juris G. ad ff. BAYERUM in Pos. ad ff. & Nostrates alios exceperis, nullus in fundamenta & rationes Morum & hodierni usus inquisivit sedulo, huicque negotio satisfecit solida pragmatica industria.*

VI. *Habent præterea Germani insignia Juris Argumenta in foris & Republica multoties obvenientia, quorum ne vola quidem habetur in toto jure romano, cambialia verbi causa, braxatoria, reuniendarum pertinentiarum, Separationis liberorum, tutelæ pactitiæ, & innumera alia, quæ erudita Minerva nunc descripta sunt à Dn. GEO. BAYERO, Prof. Witebergensi, in peculiaribus Libris tribus Juris Germanicī, quibus illustris & primarius Antecessor Francofurtensis Dn. HOFFMANNUS præfationem præfixit de recta discendi juris Germanici ratione ejusque Principiis & necessitate.*

VII. *Qui gnari non sunt Historiarum & Humaniorum scientiarum; omnium lepidissimos committunt sæpiusculæ solocismos. Habes exemplum num. 7. cui accedit aliud, quod non desint, qui Historiæ Literariæ ignari, in Libris citatis & laudandis miram prodant ignorantiam risumque creant apud omnes,*

omnes, qui *Rei Literariæ Cognitionem reputare didicerunt pro egregio adjumento eruditionis. Legi meretur post plures Lillenthalius in Selectis rei literariæ diff. de Soloecismis Literariis.*

VIII. *Dedecet ingenuum hominem jurare in verba Magistri. Facile non reperitur, qui, quæ à Doctoribus in Academicis audivit, sive bene, sive minus recte fundata, uno ordine tueatur & temere credere malit, quam optime scire & intelligere. Qui secus sentiunt & suspicantur, animi morbum produnt æque ac judicii.*

IX. *Non subscribimus Scacciæ assertioni L. 2. de judiciis caus. Civil. c. 3. quod Notarius nocturno tempore instrumentum conficiens sine falsi crimine scribere possit, illud diurno tempore confectum esse. Consultius est, addere, quæ inductæ sunt partes nocte contrahere, rationem, ut fraudationis suspicio avertatur. Ripa de nocturno tempore c. 113.*

X. *Si quid forte in Instrumento rasum fuerit, ejus in subscriptione mentio est injicienda.*

XI. *Esi testamentum sine recognitione validum esse asseratur, nihilominus utile est, ut testes manum recognoscant & Notarius deinde in instrumento de facta recognitione testetur.*

XII. *Origo & Ratio Judicii Consistorialis neuiquam apud Catholicos est doctrina de Sacramento matrimoniali, sed de separata jurisdictione Ecclesiastica, ut cum STRYCKIO diff. de litione eccles. fatentur omnes. Sacramento si ratio habita fuisset, queso, cur reliquis Sex Sacramentis apud Catholicos non peculiaria constituta fuerunt judicia? Nostrorum Consistorialium judiciorum ratio petenda non est ex Papatu. Operam oleumque perdidit in hoc momento Odelemius, & queso, quis est, qui pro consulto non reputet ventilare Principis Autoritate causas ecclesiasticas in peculiari judicio, uti res feudales ejusdem iussu ventilantur in judicio clientelari?*

XIII. *Dissentiunt Doctores in questione de Judice in*

Principis controversiis matrimonialibus? Sunt qui Pontificem, sunt qui Cæsarem, qui Judicium Aulicum, qui Cameram, qui Austregas, qui Consistorium, qui Commissoriale judicium, qui Exteros Principes, qui denique Consiliarios Principis prævia relaxatione juramenti fidelitatis, Judices constituunt. Novam plane sententiam tuebimur, eamque Historiâ Imperiali & Rationibus Juris publici nixam: quod ab Ipso Principe, vel si recusaverit, in Comitibus rectissime hæc controversiæ definiantur.

XIV. *Egregie Juris R. & Patrii G. dignitas stabilitur in Ordinationibus Judicii Aulici Matthiæ & Ferdinandi III. ubi ita: Es sollen Beysitzer der Administration der Justitz der L. Nation und Reichs-Gewohnheiten und Rechte, auch jedes Landes Orts und Gerichts gute Ordnungen, und in Mangel derselben die Kayserlichen Römisch. Rechte in Acht nehmen und nach denselben ihre Bescheide und Urtheile richten.* *Explicant hæc verba CONRING de Origine Juris Germanici c. 33. SCHILTER ad ff. Ex. 1. §. II. KULPISIUS de LL. Germ. autoritate p. 29. sq. Perillust. Dn. à KLEIN in Specimine Annotationum Th. Practicarum ad Lauterbachium.*

XV. *Ad Legulisticam juris professionem pertinet illud Aeneæ Sylvii Ep. 3. In Juris disciplina possunt Afini esse præceptores.*

XVI. *Nugatur glossa distinctionem inter pacta nuda & vestita explicans ex Jobi dicto: Pelle & carne vestisti me. Idem hoc est, quam cum stupido Monacho cultum Mariæ ex Veteri testamento probare verbis Davidis: O Domine qui fundasti terram super Mariâ.*

XVII. *Libellus alternativus in actione hypothecaria est admittendus.*

XVIII. *Problematis instar defendimus cum Böhmero, quod Minor contra sponsalia restituatur in integrum ex capite ætatis.*

PRÆ-

NOI. 1. Lege p. 19. lin. 29. movinque. lin. 33. 1634. §. p. 26. l. 22. n. u. r. l. amen.

PRÆNOBILI DN. RESPONDENTI SVO

S. & F.

P R Æ S E S.

In signis præcipue apud Thuringos & Saxones est memoria Kaleniorum, quorum Majores cluent in Societatibus Kalendariis, famigeratissimis olim, ut peculiarem libellum iis consecraverit nuper D. Blumenbergius. In nostra Megapoli non ultimus his Societatibus & Dominis Kaleniis, dener Kalans Herren, cultus est habitus & honor. Docent Annales, quam edioris dignitatis fuerint hæ Societates, ut plures Nobiles non solum, sed & Duces & Principes illustres transferint in collegia Calendariorum. Quibus diplomata & chartæ in deliciis sunt, iis quidem ex earundem subscriptionibus notum est, quod inter præcipuas Nobiles Gentes Mecklenburgicas olim existerit Gens Nobilis de KALEN, quæ Calendarie Societatis fuit Tutelare Numen. Nostro ævo exaruit Soboles & stirps horum Kaleniorum, sed extincta nondum est nec evanuit Memoria Oppidulorum, Neuen-Kahlen, Alten-Kahlen, quæ indepta olim sunt hæc elogia à Kaleniis Dominis Societatum Calendariarum, Rostochii præcipue insignis autoritatis olim Calandium sacrum existit non solum; sed inita sunt frequenti numero Societates Calendarie à Civibus, ut demum iis, rogante magistratu, obex positus fuerit à Principibus, uti docent plures chartæ. Sublatis igitur & nostro loco & in Saxonia Kaleniorum Societatibus ceteroquin olim celebratissimis, donec vergere ceperant in abusum; recte Tu quidem Vir nobilissime Gentis Kalenice decus & dignitatem tueri atque ornare studeas Doctrina, Literis, Solertia & eruditione. Abiit olim occasione Societatum Kaleniarum in proverbium solumne, nec malum: *Er Kalendert, er macht Kalender.* Utimur etiam nunc illo proverbio, sed tunc quidem, si conspexerimus hominem superciliosè meditandum & profunde scrupulosum, ut igitur id degeneraverit in sensum alienum & sit nostra ætate instar ludibundi sarcasmi. Tu iterum Clarissime Respondens, Tuo studio significatum proverbii restituis in integrum, eumque revocas ad avitam integritatem. Non dubius & incertus in bivio versaris, fronteque rugata & cum supercilio anceps heres circa Leges earumque usum; subia repellis atque dissensus exterminas ex cathedris & foris autoritate Legum, Rationum & Præceos, ut juris & justitiæ fida ubique sit certitudo & veritas. Dignum est hoc institutum lecto, qui solidè, doctè & pragmatica jurisprudentia civili, non superficialia Legum vulgari cognitione delectatur. Dudum Vir nobilissime id egisti, ut plenis passibus grasseris ad hæc Sacra, quibus dudum litasti in Saxorum Academiis, in Salana præcipue, abi, quæ agantur in Orbe Ictorum, plures per annos intellexisti. In Varniaca Literis incumbens denuo, Tutelarem invenisti & habes etiam nunc insignem, Illustrem Dominum CARMONIUM, Virum elogio meo majorem, & lectum, quem Academiæ Musæ votis suis quotidie revocant in Patriam. Certe, excellentissimi Viri favor Tuas laudes abunde explicat, nec est, ut ego nonnihil addam, etsi haberem, quo collaudem industriam Tuam, qua singulari cura & meditatione ultra Tricennium lectionibus meis privati & publici juris interfuisti, & etiam nunc interes Lectionibus in Historiam Mecklenburgicam, & quæ ex ipsius tractatione pragmatica profluunt, in jura Status Mecklenburgici publica, Provincialia & Territorialia. Gratulor saltim, & ex animo gratulor Specimen Academicum præsens; & cum igitur Nobilissime Kaleni, cum laude hodie calenderis; voto ego Tibi deesse nolo, ut Calende Tibi Tuisque industria meritis sint fausta & auspicales. Vale.

Dem

Dem Zweiffeler wird nichts; wo man der Bibel trauet,
Weil man den Unbestand in seinem Wegen schauet.
Indessen aber fällt mir selbst die Wahrheit bey:
Daß, Werther Freund, dein Werk von schöner Folge sey.
Du magst gerost um das, was zweifelhaftig streiten,
Der Lohn bleibt dir gewiß, dein Schweiß muß ihn erbeuten.
Hastu die Themis fest an deine Brust gedrückt.
So wirstu einst von ihr, ich zweifle nicht, erquickt.

M. Carl Friedr. Weichmann.
aus Danzig.

Es lieffen jüngst bey Themis viele Schrifften ein:
Der Teutschen Ruhm müßt grösser als der Römer seyn.
Sie sprach: Dis lässest sich schon ohne Brillen sehen,
Wo man der Wahrheit nicht wil gänzlich wiedersehen.
Du teutsches Volk! nim diese kluge Schrift zur Hand.
Mach dich daraus das Römische Recht mit Nutz beband.
WESTPHALENS hohen Geist, Verdienst, Gelahrtheit, Werke,
Hälst du Geehrter Kahl für deinem Augen Werke.
Sagt Themis dis, wohl an mein Herz gestehet frey:
Daß dieser Schluß gerecht, ausbündig wahrhaft sey.
Eins fehlt Hoch: Edler Freund! der Himmel woll' es geben:
Daß du ob dein Verdienst mögst Ehr und Glück erleben.

Mit diesem wolte gegen dem Gelehrten Herrn
Respond. seine Ergebenheit glückwüns-
schend an dem Tage legen.

Christ. Friedr. Fischer,
Lubec, L. L. St. Opponens.

Ingenii quando satagis depromere merces
Rite tuis studiis invigilasse doces,
Mufarumque Sacris multum impendisse laborum;
Clara proinde dabit premia diya Themis.

*Probitate, Doctrina & Studiis praestantissimo
Dn. Respondenti ita adplaudit*

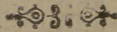
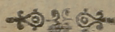
JO. HEINRICUS EGGERDES,
Rostochiensis. Opp.

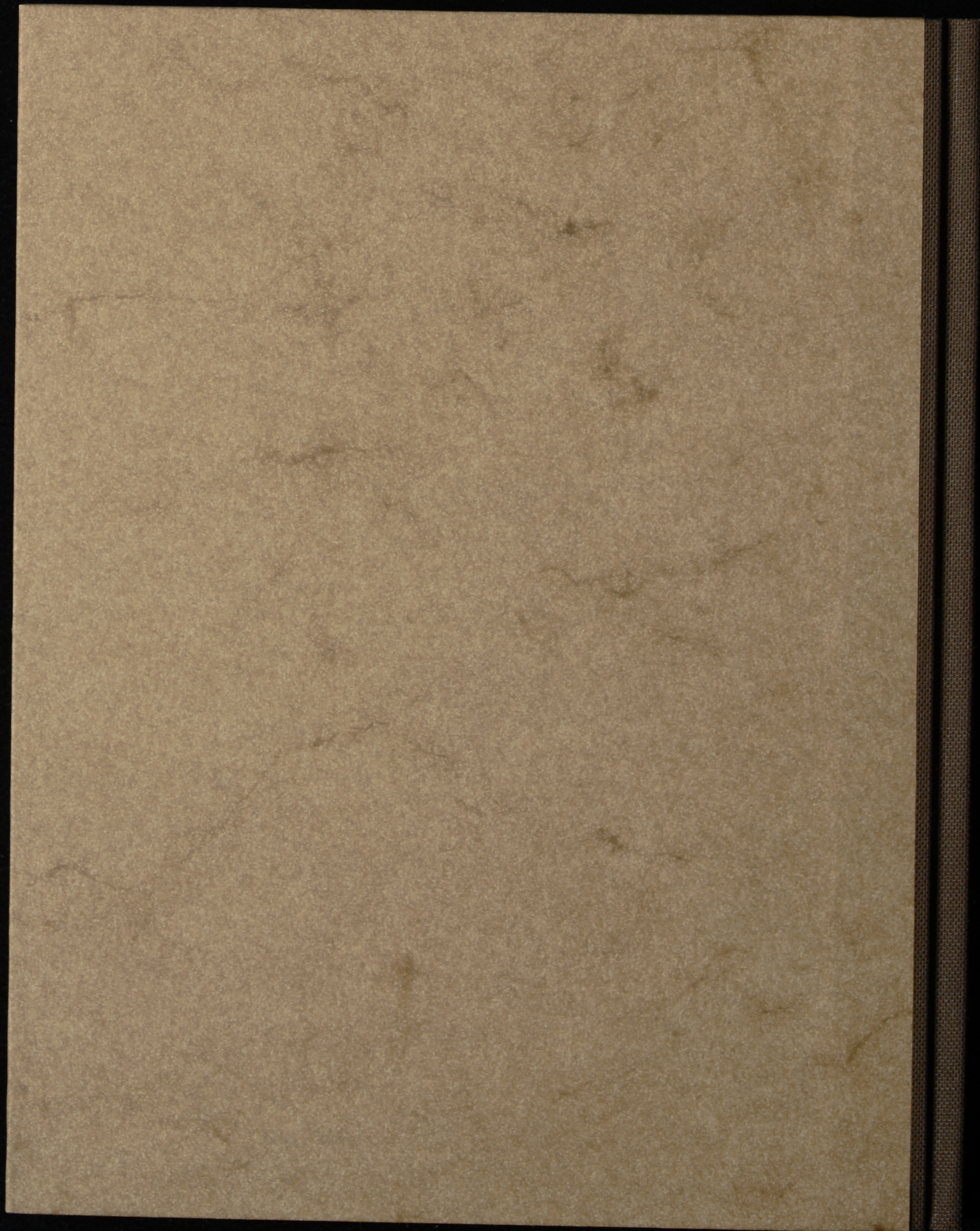
CVique suum iuste tribuit Themis, aqua videtur;
Nec minus illustrat Te DEA nostra Themis.
Nunc precor, accedat Veneris quoque gratia larga,
Sic Sparta & Martha rite beatus eris.

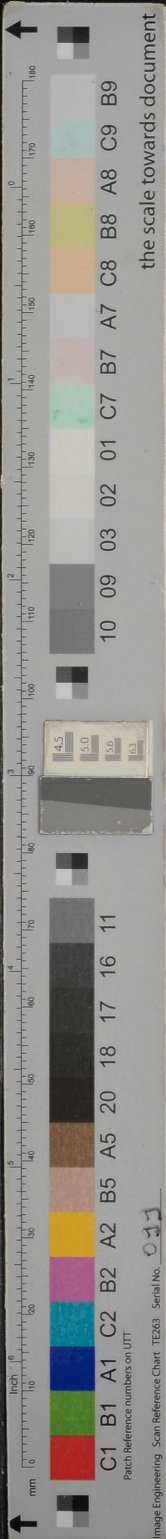
scr.

*Nobilissimi Dn. Respondentis
deditissimus Opp.*

CHRISTOPH. HEINRICVS WESTPHAL,
Sverinensis.

NOBILI DN. RESPONDENTI SUO

S. & F.

P R A E S E S.

apud Thuringos & Saxones est memoria Kaleniorum, quae
lucet in Societatibus Kalendariis, famigeratissimis olim,
bellum iis consecraverit nuper D. Blumenbergius. In
si non ultimus his Societatibus & Dominis Kaleniis, denegat
cultus est habitus & honor. Docent Annales, quam edi-
nt ha Societates, ut plures Nobiles non solum, sed & Duces &
inserint in collegia Calendariorum. Quibus diplomata &
at, iis quidem ex earundem subscriptionibus notum est, quod
les Gentes Mecklenburgicas olim exstiterit Gens Nobilis
alendariae Societatis fuit Tutelare Numen. Nostro aeo ex-
s horum Kaleniorum, sed extincta nondum est nec eva-
ulorum, Neuen-Kahlen, Alten-Kahlen, quae indepta olim
alenis Dominis Societatum Kalendariarum. Rostochii
ritatis olim Calandium sacrum exstitit non solum; sed
umero Societates Kalendariae a Civibus, ut demum iis, rogante
us fuerit a Principibus, uti docent plures chartae. Sublatis igitur
in Saxonia Kaleniorum Societatibus ceteraquin olim celebra-
re ceperant in abusum; recte Tu quidem Vir nobilissime
& dignitatem tueri atque ornare studeas Doctrina, Literis.
Abiit olim occasione Societatum Kaleniarum in proverbium:
Er Kalendert, er macht Kalender. Uimur etiam-
sed tunc quidem, si conspexerimus hominem superciliose me-
nede scrupulosum, ut igitur id degeneraverit in sensum
atate instar ludibundi sarcasmi. Tu iterum Clarissimo
studio significatum proverbii restituis in integrum, eum-
integritatem. Non dubius & incertus in bivio versa-
& cum supercilio anceps heres circa Leges earumque usum;
dissensus exterminas ex cathedris & foris autoritate Legum,
ut juris & iustitiae fida ubique sit certitudo & veritas.
atum lecto, qui solida, docta & pragmatica jurisprudentia
ria Legum vulgari cognitione delectatur. Dudum Vir no-
plenis passibus grasseris ad haec Sacra, quibus dudum litasti
is, in Salana praecipue, abi, quae agantur in Orbe Istorum,
lexisti. In Varniaca Literis incumbens denuo, Tutelarem
innunc insignem, Illustrum Dominum CARMONIUM,
jorem, & lectum, quem Academicae Musae votis suis quotidie
Certe, excellentissimi Viri favor Tuas laudes abunde expli-
nonnihil addam, etsi haberem, quo collaudem industriam
cura & meditatione ultra Tricennium lectionibus meis privati-
visti, & etiamnunc interes Lectionibus in Historiam Mecklen-
ex ipsius tractatione pragmatica profluunt, in iura Status
ca, Provincialia & Territorialia. Gratulor saltem, & ex-
men Academicum praesens; & cum igitur Nobilissime Ka-
lie calenderis; voto ego Tibi deesse nolo, ut Calenda Tibi
ritis sint faustae & auspicales. Vale.

Dem